

POPIS
SLAVNOSTIJ
V
TRGASKEM OBLASTI
1893.

I. N. 71. F. 4.

POPIS

SLAVNOSTI,

katere so se priredile

v Logaškem političnem okraju

1888. leta

v proslavljenje

štiridesetletnice vladanja Nj. Veličanstva presvetlega cesarja

Frana Josipa I.

UČITELJSKA KNJIŽNICA
LJUDSKE ŠOLE
v Starem trgu pri Ložu

rednik in predstnik „Društva učiteljev in šolskih prijateljev Logaškega šolskega okraja“.

V LOGATCU.

Založilo „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev Logaškega šolsk. okraja“.

1888.

2157

IN=0079167
RIBNIKAR, V. Popis ...

CP 2577/1949

Okrajna slavnost v Logatecu

dné 22. in 23. julija 1888.

Priprave.

Dné 2. decembra 1888. leta preteklo bode štirideset let, odkar vlada v Avstriji presvetli cesar Fran Josip I. Nij moč naštetih vse, kar se je zgodilo v tem času v korist in blaginjo narodov, niti imenovati vseh dobrot, katere je predobri cesar podelil posameznim osebam, krajem in deželam. Zato pa tudi vse ljubi in spoštuje premilega vladarja kakor svojega dobrega očeta. Narodi tugujejo ž njim o času žalosti, a se tudi veselé o času sreče in veselja. Jeden takih srečnih in veselih slučajev avstrijskim narodom je štiridesetletnica vladanja presvetlega cesarja. Ta praznik obhaja se tudi povsod prostovoljno v dokaz udanosti in ljubezni do milega vladarja.

Da pa tudi narod Logaškega okraja pri tej priliki javno in dejansko pokaže, da je preslavni Habsburški dinastiji in mogočni državi avstrijski iz srca udan in da iz celega srca ljubi cesarja, razgovarjali so se dné 19. aprila 1888. leta nekateri, kako bi se napravila slavnost, primérna proslavljenju tega jubileja.

Pri tej svečanosti naj bi se poleg različnih razveseljevanj vršila tudi dela, ki bi imela trajni spominek.

Dné 20. aprila šla sta gospod Adolf Mulley, župan Dolenje-Logaški, in gospod Vojteh Ribnikar, nadučitelj ravno tam, k gospodu c. k. okrajnemu glavarju dr. Karolu Russ-u, razložila mu misli tega razgovora in ga prosila pomoči. Gospod okrajni

glavar je vse odobril in obljubil podpirati z besedo in dejanjem, da se nameravana slavnost kolikor moč sijajno zvrši.

Županstvo Dolenje-Logaško je na to dné 23. aprila poslalo vsem odličnim in merodajnim gospodom in možem iz Dolenjega in Gorenjega Logatca ter županom večjih občin Logaškega okraja to-le pismo:

Vaše blagorodje!

Po celem našem mogočnem cesarstvu delajo se priprave za proslavljenje štiridesetletnice vladanja našega najmilostlivejšega gospoda in cesarja. Časopisi prinašajo skoraj vsak dan popise veselic in slavnostij, ki so se v ta namen vže ali bodo vršile v posameznih vaséh, trgih in mestih, ali v celih okrajih in deželah. Tudi v Logaškem okraju proslavljali so nekateri kraji že ta imenitni god, da pa po geslu Njih Veličanstva „Viribus unitis“ združeni pokažemo in izpričamo, kako vneti smo za proslavljenje tega praznika ter pripravljeni postaviti celemu kraju trajajoči spominek te slavnostne dobe, zato podpisano županstvo uljudno vabi Vaše blagorodje dné 26. aprila t. l. ob 7. uri zvečer v gostilno gospoda Fr. Arko-ta v Dol. Logatec, da se pogovorimo o napravi te, za celi Logaški okraj oficijalne slavnosti, da izvolimo potrebni odbor in določimo kraj in natančni program veselici.

Županstvo Dol. Logaško,

dné 23. aprila 1888.

Župan: Mulley s. r.

Na to vabilo snidilo se je dné 26. aprila 37 odličnih gospodov iz Dol. in Gor. Logatca na določenem mestu k razgovoru, kako bi proslavljali štiridesetletnico vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I.

Volil se je na predlog gosp. Ignacija Gruntar-ja, c. kr. notarja v Logatcu, z vsklikom predsednikom zbora gosp. Adolf Mulley, tajnikom pa gosp. Vojteh Ribnikar. Gosp. V. Ribnikar razložil je potem pomen tega proslavljanja in povedal glavne poteze vsporeda, po katerem naj bi se napravila ta velika slovesnost, omenjajoč, da se zamore v Logaškem kraju postaviti

trajni spominek tej slavnostni dobi, ako se oživi do sedaj popolnoma zanemarjeno, a za narod prekoristno sadjarstvo. Enako je gosp. I. Gruntar pojasnoval potem nekatere reči, katere naj bi se o priliki te slovesnosti v korist in blaginjo ljudstva napravile. Gospod dr. Stanko Sterger, c. k. okrajni zdravnik v Logatcu, je bil mnenja, da naj se ta slavnost napravi kot oficijalna za celi politični okraj Logaški, vendar popred voli odbor najveljavnejših mož celega okraja, kateri naj potem za zvršitev in napravo slovesnosti skrbé.

Gospod dr. K. Russ, c. kr. okrajni glavar, je pozdravljal vesel to zborovanje, orisal veliki pomen redkega jubileja in predlagal, da se voli glavni odbor za napravo in ureditev proslavljenja štiridesetletnice vladanja premilostljivega vladarja. To proslavljenje naj se proglasi oficijalnim Logaškega političnega okraja, ako se večina občin, društev in drugih veljavnih mož izjavi za združeno skupno svečanost. Predlagal je potem, da se voli temu odboru predsednikom:

gosp. *Adolf Mulley*, župan Dol. Logaški;

podpredsednikom:

gosp. *Matija Milavec*, župan Gor. Logaški, in

„ *Lovro Bergant*, župnik Logaški;

tajnikom:

gosp. *Vojteh Ribnikar*, nadučitelj Dol. Logaški, in

„ *Ivan Kernc*, nadučitelj Gor. Logaški;

odbornikom:

gosp. *dr. Karol Russ*, c. kr. okrajni glavar v Logatcu,

„ *Ivan Tekavčič*, c. kr. vladni koncipist v Logatcu,

„ *Viljem Martinak*, c. kr. sodnik v Logatcu,

„ *dr. Martin Travnar*, c. kr. sodnijski pristav v Logatcu,

„ *Fosip Feglič*, c. kr. davkar v Logatcu,

„ *dr. Stanko Sterger*, c. kr. okrajni zdravnik v Logatcu,

„ *Ignacij Gruntar*, c. kr. notar v Logatcu,

„ *Ivan Novak*, c. kr. rudarski nadsvètnik v Idriji,

„ *Fran Reissmüller*, vodja graščin v Haasbergu,

„ *Ivan pl. Obereigner*, vodja graščin v Snežniku,

„ *Fran Kunstelj*, dekan v Cérknici,

- gosp. *Josip Kogej*, dekan v Idriji,
» *Ivan Modic*, župan na Blokah,
» *Josip Milavec*, župan v Cérknici,
» *Anton Rupnik*, župan v Čakovniku,
» *Matevž Lampe*, župan v Črnem vrhu,
» *Luka Rejc*, župan v Doleh,
» *Josip Gruden*, župan v Godoviču,
» *Matej Gruden*, župan v Hotedršici,
» *Štefan Lapajne*, župan v Idriji,
» *Žurij Lah*, župan v Ložu,
» *Anton Kovšca*, župan v Planini,
» *Josip Trepal*, župan v Rovtah,
» *Andrej Svetličič*, župan v Spodnji Idriji,
» *Fran Perušek*, župan v Starem trgu,
» *Andrej Čar*, župan na Vojskem,
» *Jakob Kavčič*, župan v Žireh,
» *Josip Smole*, občinski svetovalec v Dol. Logatcu,
» *Martin Petrič*, občinski svetovalec v Dol. Logatcu,
» *Anton Candusso*, občinski svetovalec v Dol. Logatcu,
» *Matija Hladnik*, občinski svetovalec v Gor. Logatcu,
» *Andrej Marinko*, občinski svetovalec v Gor. Logatcu,
» *Karol Puppis*, občinski svetovalec v Gor. Logatcu,
» *Ivan Rihar*, občinski svetovalec v Gor. Logatcu,
» *Ernest Hieng*, načelnik požarne straže na Rakeku,
» *I. Završnik*, načelnik požarne straže v Cérknici,
» *Ivan Sicherl*, načelnik braln. društva v Dol. Logatcu,
» *Matej Klun*, načelnik bralnega društva v Begunjah,
» *A. Harmel*, načelnik bralnega društva v Idriji,
» *I. Ogorek*, načelnik čitalnice v Starem trgu,
» *Fran Kos*, načelnik čitalnice in veterancev v Idriji,
» *W. Leithe*, načelnik društva „Casino“ v Idriji.

Ta odbor pa se tekom časa po potrebi še pomnoži.

Predlog je jednoglasno obveljal.

Predsedništvo izvoljenega odbora za napravo in ureditev proslavljenja štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. v Logaškem okraju poslalo je dné 28. aprila to-le okrožnico :

Vaše blagorodje!

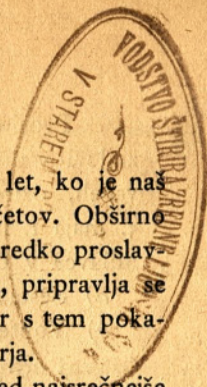
Preteklo bode tekom tega leta štirideset let, ko je naš mogočni vladar zasedel slavni prestol svojih očetov. Obširno avstrijsko cesarstvo obhajalo bode svečano to redko proslavljenje. Vsaka dežela, da, tudi najmanjša vasica, pripravlja se ta dan po svoji moči praznovati veličastno, ter s tem pokazati ljubezen in spoštovanje do visokega vladarja.

Naši kraji, katerih ne moremo prištevati med najsrečnejše in najbogatejše velike naše domovine, ne morejo posamezno slaviti ta veliki god z napravo bliščočih veselic, še manj s postavo trajnih spominkov, a skupno združeni, po geslu Njih Veličanstva, zamogli bi primérno obhajati to proslavljenje. Če tudi obsega geslo „Viribus unitis“ le dve besedi, vendar kako velik in obširen je pomen taistega. Različni so darovi, katere je osoda razdelila ljudem, nobenemu pa ni podelila vsega, a tudi popolnoma pozabila ni nobenega; v združenji vseh teh med ljudmi razdeljenih darov, moči in sposobnostij cvete pa vsem blagoslov in sreča, v združenji biva in raste moč in veljava in zato so v mnogobrojnem številu zbrani gospodje in možje iz Logatca v današnjem zboru sklenili proslavljati združeno ta znameniti dan. Večje in bogatejše občine bodo gotovo radostno pripomogle malim in revnejšim občinam praznovati ta veliki god, društva skušale bodo zanesljivo povzdigniti to slovesnost, vsak državljani pa si bode z veseljem prizadeval, da Logaški politični okraj dostojno proslavlja to imenitno svečanost.

V ta namen volil se je odbor, kateri naj sestavi vsposed celej slavnosti, kateri naj vodi taisto, in kateri naj deluje in si prizadeva napraviti taisto kolikor le mogoče sijajno.

Vaše blagorodje volilo se je v ta glavni odbor v nadeji, da bodete pripomogli uresničiti nameravano slavnost.

Ako se večina slavnih občin in društev tega okraja izjavi, da se napravi proslavljenje štiridesetletnice vladanja našega premilostljivega cesarja skupno, združeno, proglasi podpisani odbor potem taisto kot oficijalno proslavljenje za celi politični okraj Logatec.

Prosimo Vas toraj, da se blagovolite posvetovati v tej zadevi z ondotnimi merodajnimi gospodi, in nam naznaniti vspeh, oziroma vdeležiti odborove seje, katera bode dné 5. maja t. l. ob 6. uri popoldne v prostorih gospoda Matije Milavca v Gorenjem Logatcu s tem-le dnevnim redom:

a) Sestava natančnega vsporeda (programa);

b) Volitev eksekutivnega odbora in pododborov.

Glavni odbor za napravo in ureditev proslavljenja štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. v Logaškem okraju.

V Logatcu, dné 26. aprila 1888.

Predsednik:

Mulley s. r.

Podpredsednik:

Bergant s. r.

Podpredsednik:

Mat. Milavec s. r.

Tajnik:

Ribnikar s. r.

Blagorodni gospod c. kr. okrajni glavar je pa tudi vsem izvoljenim odbornikom glavnega odbora, slavnim županstvom, krajnim šolskim svétom, šolskim vodstvom, farnim uradom, cestnim odborom in načelništvom društev Logaškega okraja poslal naslednje:

P. n.

Kakor je vže mnogostransko znano, namerava odbor, sestavljen iz zastopnikov vseh občin celega okraja, povodom jubileja 40letnega vladanja Našega Najmilostnejšega vladarja tekom poletja prirediti v Logaški dolini mnogotere slavnosti in po intencijah Našega cesarja in Gospoda prebitek te prebivalstvu prirejene veselice posvetiti dobrodelnim namenom celega okraja.

Ideja rediteljev te slavnosti je, da dadé s tem, da se v skupno delovanje združijo vse moči v okraji, praznovanju značaj vzajemnosti celega političnega okraja in da nudijo tako prebivalstvu manjših občin, katerim ne bi bilo mogoče s svojimi sredstvi tem povodom kaj trajnega in dobrodelnega izvršiti, priliko, da se s svojimi patrijotičnimi čutili pridružijo navdušenju celega okraja.

Slavnostnega odbora nikakor ne vodi misel, da bi hotel pri izražanju vzajemnih čutov ljubezni in čiščenja Našega vladarja ovirati lokalna podjetja večjim občinam, katere težé za enakim smotrom, ampak vsi člani odborovi bodo gotovo drage volje podpirali in pospeševali razven te slavnosti tudi vsako lokalnega značaja.

Kakor se je za sedaj ukrenilo, bode razven mnogoterih ljudskih razveseljevanj namen svečanosti ta, da se vzbuja in pospešuje odraslim in šolski mladeži zanimanje za poljedelstvo in da se postavijo v ta namen trajajoča znamenja.

Navdušenim srcem pridružim se plemenitim naklepom, ki navdajajo odbor — z ozirom na namen, katerega hoče doseči. Gledé na to, da bodo zastopniki vseh občin povabljeni na delovanje v slavnostnem odboru, radostno izpolnujem prošnjo, ki se mi je stavila, naj bi to podjetje podpiral in pospeševal, ter se rade volje o tej priliki obračam do Vašega blagorodja s prošnjo, da bi svoje zanimanje za lepo podjetje izraževali z vdeležitvijo in s pospeševanjem ideje, ki navdaja odbor pri izvrševanju svoje naloge.

V Logatcu, dné 27. aprila 1888.

Dr. Karol Russ,
c. kr. okrajni glavar.

Da v združenji biva in raste moč in veljava, da se v skupnosti doseže vse, pokazalo se je, ko se je na ti vabili dné 5. maja t. l. ob 6. uri zvečer zbralo 22 gospodov odbornikov glavnega odbora v Gorenjem Logatcu.

Vsak kraj bil je ali poslal zastopnika v to zborovanje, ali pa je pismeno potrdil, da se strinja z vsem, kar sklene odbor in da z veseljem pozdravlja to slavnost, ali pa je po pooblaščenih izjavil se za skupno oficijalno proslavljenje. Vsled tega so po otvorjeni seji zbrani gospodje odborniki na podlagi ustnih in pismenih izjav jednoglasno sklenili napraviti dné 22. julija t. l. v Logatcu veliko svečanost kot oficijalno proslavljenje štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja za politični okraj Logaški.

Nato je razložil tajnik g. Ribnikar glavne poteze vspeveda, po katerem naj bi se ta slavnost vršila. Zbrani so odobrili in potrdili ta načrt v popolnem obsegu, prepustivši konečno raz-

vrstitev in ureditev raznih točk vsporeda zvrševalnemu (eksekutivnemu) odboru, držecemu se teh-le točk:

Dné 22. julija t. 1.:

- I. točka. Slovesna sv. maša ob 9. uri dopoldne v Gorenjem Logatcu.
- II. „ Predstava zastopov in društev g. c. kr. okrajnemu glavarju.
- III. „ Slavnosti v Gor. Logatcu.
- IV. „ Slavnosti v Dol. Logatcu.
- V. „ Banket na slavnostnem prostoru.
- VI. „ Ljudska veselica, obstoječa iz slavnostnega govora, petja in loterije, katere čisti dohodek naj se razdeli ljudskim šolam Logaškega okraja v naravno vrtnarskega orodja, sortimentnega sadja in knjig za šolarske knjižnice, ter s tem postavi trajni spominek te slavnostne dobe.
- VII. „ Baklada in serenada.
- VIII. „ Prosta zabava.

Dné 23. julija t. 1.:

- IX. „ Živinska razstava.
- X. „ Izlet v Planino.

Volil se je potem zvrševalni odbor, in sicer:

predsednikom: gosp. *A. Mulley*;

tajnikom: gosp. *V. Ribnikar*;

odbornikom gg.:

Fr. Arko,

M. Milavec,

Dr. St. Sterger,

L. Bergant,

M. Petrič,

Iv. Tekavčič,

Ig. Gruntar,

Dr. K. Russ,

T. Tollazzi,

V. Martinak,

I. Sicherl,

Dr. M. Travnar.

Od teh gospodov prevzel je nalogo blagajnika g. dr. St. Sterger; I. točko vsporeda g. L. Bergant; III. točko g. Ig. Gruntar; IV., VI. in VII. točko (serenado) g. V. Ribnikar; V. točko (jed in pijačo) g. F. Arko; VII. točko (umeteljni ogenj) gosp. Št. Lapajne. Pri bakladi in II. točki vsporeda sodeluje celi odbor.

Dekoracijo slavnostnega prostora — travnika parcela št. 25 v Dol. Logatcu — lastnina g. Vinc. Dolscheina, oskrbi g. Róbnikar.

Navdušenje in radost priklopela pa je do vrhunca, ko je izjavil gospod Ivan Novak, c. kr. rudarski nadvětnik v Idriji, da prepusti za dneve slavnosti brezplačno vrlo Idrijsko rudarsko godbo. Zbrani zahvalili so se takoj hvaležno za to veliko priznanost in dobroto.

Nato so se poleg že izvoljenih volili še sledeči gospodje v glavni odbor:

Iz Begunj:

Debevec Josip, posestnik, Otoničar Fran, posestnik,
Meden Jakob, posestnik, Škerl Josip, nač. kraj. šol. světa,
Žirovnik Josip, nadučitelj.

Z Blok:

Drobnič Fr., pos. v Hudem vrhu, Ševar Ljud., posestnik,
Intihar Fran, pos. na Radleku, Treven Ivan, nadučitelj,
Kaplenek Ivan, župnik, Turk Ivan, pos. v Volčjem potoku,
Pakiž Ivan, nač. kraj. šol. světa, Zakrajšek Fr., pos. v Lepem vrhu.

Iz Cérknice:

Dermelj Karol, nadučitelj, Šerko Ivan, posestnik,
Petrovčič Ivan, posestnik, Švigel Anton, posestnik,
Premrl Fran, posestnik, Trebar Mat., posestnik,
Pogačnik Ivan, posestnik, Zagorjan Fran, c. kr. poštar,
Žitnik Ivan, posestnik.

Iz Čakovnika:

Bajt Jakob, posestnik, Tratnik Jakob, posestnik.

S Črnega vrha:

Domicelj Anton, župnik, Lampe Jurij, posestnik,
Habe Jakob, pos. v Zadlogu, Pipan Ivan, nadučitelj,
Rudolf Fran, posestnik.

Iz Dolenjega Logatca:

Arko Fran, obrtnik, Kovač Martin, nač. žel. postaje,
Hladnik Ivan, posestnik, Marguč Josip, trgovec,
Tollazzi Tomaž, trgovec.

Iz Godoviča:

Klobus Valentin, župnik, Pivk Miha, posestnik,
Piš Karol, učitelj, Rudolf Ivan, posestnik,
Zagoda Fran, načel. kraj. šol. svèta.

Iz Gorenjega Logatca:

Hrast Ivan, priv. uradnik, Mally Rihard, c. kr. dav. pristav.

Iz Grahovega:

Lunka Josip, posestnik, Šafer Ivan, župnik,
Turk Ivan, učitelj.

Iz Hotederšice:

Albreht Fran, posestnik, Kabaj Miha, učitelj,
Belar Josip, župnik, Korče Ivan, posestnik.

Iz Idrije:

Didič Fran, posestnik, Lapajne Valentin, trgovec,
pl. Franken Frid., c. kr. davkar, Leskovic Anton ml., posestnik,
Goli Fran, trgovec, Leskovic Anton st., posestnik,
Inglič Jakob, vodja šol, Serjun Josip, posestnik,
Klemenčič I., trgovec, Svoboda I., c. kr. rud. uradnik,
Kos Henrik, trgovec, Treven Valentin, posestnik,
Lapajne Fran, trgovec, Vončina Fr., preds. del. društva.

Z Jeličnega vrha:

Gruden Pavel, posestnik, pl. Premerstein Ivan, posestnik.

Z Ledin:

Benedik Karol, učitelj, Jereb Ivan, nač. kraj. šol. svèta,
Žgur Anton, župnik.

Iz Ljubljane:

Gerkmann Fran, c. kr. okrajni Dr. Poklukar Josip, drž. poslanec,
šolski nadzornik, Stegnar Fel., dež. poslanec,
Dr. Ferjančič Andrej, drž. posl., Dr. Vošnjak Josip, dež. poslanec.

Iz Loža:

Hlabše Fran, posestnik, Južna Ivan, posestnik,
Jerman Jernej, c. kr. davkar, Žagar Fran, posestnik,
Žerjav Jurij, c. kr. okrajni sodnik.

Iz Planine:

Benedek Josip, nadučitelj, Lenassi Ivan, posestnik,
Hoffmann Frid., c. kr. poštar, Mayer Julij, zdravnik,
Milavec Andrej, posestnik št. 8.

Iz Postojine:

Kraigher Alojzij, deželni poslanec.

Z Rakeka:

Poženel Ivan, nadučitelj, Sebenikar Lovro, posestnik,
Zecha Fran, načelnik železnične postaje.

Z Razdrtega:

Kavčič Hinko, deželni poslanec.

Z Rovt:

Hladnik Fran, posestnik, Korbič Anton, župnik,
Kavčič Gašper, posestnik, Kunc Jakob, posestnik,
Sežun Alojzij, učitelj.

Iz Spodnje Idrije:

Bončina Mat., posestnik, Kenda Ivan, posestnik,
Horvat Miha, župnik, Mally Herman, trgovec,
Kavčič Mat., posestnik, Žnidaršič Leopold, trgovec.

Iz Starega trga:

Benčina Ivan, posestnik, Lenček Blaž, župnik,
Janežič Andrej, posestnik, Mandeljc Ivan, nadučitelj,
Kandare Ivan, posestnik, Mlekuž Tomaž, posestnik,
Pianecki Ivan, c. kr. poštar.

Od Sv. Magdalene:

Sušnik Jakob, župnik.

Od Sv. Trojice:

Jan Šimen, župnik.

Iz Šentvida nad Cérknico:

Čibašek Ivan, župnik, Likar Henrik, učitelj,
Rupar Mat., posestnik.

Z Unca:

Gabrajne Ivan, posestnik, Klemenc I., župnik,
Jeršan Anton, posestnik, Repič Peter, nadučitelj.

Z Vojskega:

Likar Peter, posestnik, Regen Ivan, župnik,
Likar Valentin, posestnik, Weber Karol, učitelj.

Z Vrhnike:

Koprivnikar I., dekan in ud c. kr. okraj. šol. sveta Logaškega.

Z Vrhpolja:

Lavrenčič I., deželni poslanec.

Iz Zavraca:

Ferjančič Jakob, župnik.

Iz Žirov:

Božič Leopold, nadučitelj, Peternel Ivan, posestnik,
Kavčič Gregor, posestnik, Vidmar Ivan, župnik,
Seljak Fran, posestnik.

Vsem tem gospodom poslalo se je to-le pismo:

Vaše blagorodje!

Kakor je vže obče znano, napravi se dné 22. julija t. l. v Logatcu velika za celi politični okraj Logaški oficijalna slavnost v proslavljenje štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. Vzajemno hočejo prebivalci tega okraja praznovati ta imenitni god in poleg raznovrstnih razveseljevanj postaviti trajni spominek te slavnostne dobe s tem, da pri vseh ljudskih šolah Logaškega okraja s pri loteriji nabrano svoto vzbudé in pospešé napravo oziroma opravo šolskih vrtov in šolskih knjižnic.

Obširni vsposed (program) te svečanosti razviti pa je le moč vspešno in častno, ako delamo složno združeno, ne gledajoč na desno ali levo, ne ozirajoč se na kraj ali osobo. Treba je prosto ljudstvo vnemati za to slavnost in pojasnjevati mu nje namen. V dosego tega je glavni odbor v nadeji, da bode te gledé na visoki in blagi namen slavnosti, prevzeli to odborništvo ter pripomogli, da z združenimi močmi proslav-

ljamo ta veliki praznik kolikor le mogoče sijajno in veličastno. Ako bi pa na nikakoršen način ne hoteli ali ne mogli sprejeti to odborništvu, blagovolite to do 17. maja t. l. glavnemu odboru naznaniti; ako pa ne odgovorite, potem smatramo to, da hočete radovoljno služiti po vsej moči v dejanji združenemu oficijalnemu proslavljenji štiridesetletnice vladanja našega premilostljivega gospoda in cesarja.

Glavni odbor za napravo in ureditev oficijalnega proslavljenja štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. v Logaškem okraju.

V Logatcu, dné 6. maja 1888.

Predsednik:

A. Mulley.

Tajnik:

V. Ribnikar.

Gospodom učiteljem — osobito pevcem — pisalo je načelništvu učiteljskega društva radi petja to-le pismo:

Dragi mi kolega!

Znano Ti je vže gotovo, da se dné 22. julija t. l. napravi v Logatcu velika, za celi politični okraj Logaški oficijalna slavnost v proslavljenje štiridesetletnice vladanja našega premilostljivega cesarja. Nagibala me ni le slavnost sama obljubiti zvrševalnemu slavnostnemu odboru v prospeh svečanosti podporo, silil me je namen našega društva, katerega gledé šolskih vrtov in šolarskih knjižnic uresničiti je tudi namen slavnosti, prevzeti v imenu društva točko vsporeda »petje«, in sicer petje pri ljudski veselici popoldne in pri serenadi zvečer pred stanovanjem gospoda c. kr. okrajnega glavarja.

Ker se bodo le priproste, lahke, národne pesmi prepevale, in vem, da je v Tvojem obližji mnogo pevcev, zlasti pevk, ne samo onih, katere v cerkvi pojó, zato Te prosim, povprašuj oziroma nabiraj v Tvojem kraju vse moči, katere bi zamogle sodelovati pri onej slavnosti, da tako naše društvo z mogočnimi, mešanimi ali moškimi zbori pokaže navdušenost za preimenitno svečanost.

Poročaj mi zanesljivo do 17. maja t. l. kar bodeš v tej zadevi dosegel, da potem zvrševalnemu odboru poročam.

Natančni program petja s sekiricami (notami) vred pošljem Ti precej.

Pevke naj bi došle v narodnej noši — s pečo; pevci v navadnej obleki.

Glavna skušnja bode dné 22. julija t. l. popoldne ob 3. uri.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega.

V Dol. Logatcu, dné 7. maja 1888.

V. Ribnikar,
začasni predsednik.

Z veseljem je dné 18. maja t. l. zvrševalni odbor vzel na znanje poročilo tajnikovo, da je le 12 gospodov — in še ti vsled starosti in bolehnosti, odklonilo odborništvo, vsi drugi gospodje pa da so večinoma pismeno, drugi v zmislu okrožnice z molčanjem zagotovili sodelovanje.

Pri tej seji oznanil je gosp. L. Bergant da bode prosil visokočastito knezoškofijstvo, da bi se sv. maša na dan slavnosti darovala pod milim nebom „pred gradom“, ker je cerkev v Gorenjem Logatcu zeló majhna, in bi bila taista gledé na splošno zanimanje na slavnostni dan gotovo premajhna. Sv. mašo daroval bode častiti gospod Koprivnikar I., dekan Vrhniški.

Petje pri sv. maši oskrbi g. Ribnikar, kateri je v občno zadovoljnost poročal, da mu gledé petja dohajajo od vseh krajev kaj ugodna naznanila.

Na to je g. I. Gruntar gledé slavnostij v Gor. Logatcu predlagal to-le:

a) Med Dol. in Gor. Logatcem naj se napravi ob državni cesti drevored, ter v spomin te slavnosti ta dan zasaditi začetni drevesi v Gor. Logatcu.

Gospod Milavec Mat. hoče oskrbeti za to potrebne reči.

b) Šolska mladina Dol. in Gor. Logaška naj se ta dan pogosti z jedjo in pijačo, revnejša oskrbi tudi z obleko.

Za napravo obleke in razdelitev taiste, kakor tudi jedil in pijače na dan slavnosti, naj se naprosijo gospé iz Dol. in Gor. Logatca.

Gosp. dr. Sterger je stavil predlog, da naj se po zvršetku nekaterih toček vsporeda (okoli 11. ure dopoldne) omisli zajutrk, ter obljubil v tej zadevi oskrbeti potrebno.

Odbor pritrdil je vsem tem predlogom, kakor tudi naslednjim, o katerih je g. Ribnikar poročal:

- a) V Logatcu nij nobene bolnišnice za silo. Dobro bi bilo, ko bi se občini Dolenji in Gorenji Logatec združili in prezidali sedanjo shrambo gasilnih priprav na Brodu ter napravili tam tako bolnišnico.

Gg. Mulley in dr. Sterger ponudita se to stvar pravočasno in, ako le mogoče, povoljno rešiti.

- b) Ob okrajnej cesti Dolenji Logatec-Rovte naj se po sklepu krajnega šolskega sveta Dol. Logaškega v povzdigo sadjarstva in v trajni spominek te slavnostne dobe nasadi drevored sadnega drevja, kar oskrbeti se g. poročevalec zaveže.

Gosp. Gruntar nasvetoval je dalje, da naj se na dan slavnosti otvori Logaška posojilnica, kar je odbor jednoglasno odobril izročevaje to delo g. Gruntarju.

Določila se je cena 2 gld. za jedila banketa.

Tajnik povedal je potem vspeored ljudske veselice, katerega je odbor takoj potrdil. Vspored je ta:

- a) Cesarska pesem.
- b) Slavnostni govor. Naprosi naj se g. dr. Ferjančič, državni poslanec, da govori slavnostni govor.
- c) Kitica narodnih pesnij.
- d) Naprej.
- e) Loterija.

Čisti dohodek te loterije je namenjen, da se preskrbi naprava, oziroma oprava vrtov in šolarskih knjižnic vsim šolam Logaškega okraja in sicer v trajen spomin na proslavo vladarske štiridesetletnice presvetlega cesarja Frana Josipa I.

Loterija naj obsega deset tisoč sreček po deset krajcerjev in osem in dvajset dobitkov, o vsem vrednih dve sto goldinarjev. Prvi trije dobitki naj stanejo sto goldinarjev, ostalih pet in dvajset sto goldinarjev.

Loterijo oskrbi g. Ribnikar, kot tajnik podružnice c. kr. kmetijske družbe v Logatcu.

Gospod dr. Russ je dalje priporočal, da naj se gledé na splošno zanimanje in pripravljanje za to slavnost naprosi Njegova svetlost, knez Hugo Windischgrätz, c. kr. generalmajor i. s., graščak i. t. d., da bi blagovolil prevzeti pokroviteljstvo te slovesnosti.

Odbor je radostno sklenil Njegovo svetlost v tej zadevi naprositi.

Dné 8. junija t. l. sešel se je zopet izvrševalni odbor in se razgovarjal o pripravah za to slavnost.

Olepšanje altarja pred gradom in prostora tamkej, pogostovanje otrok in napravo oblek zvrši odbor gospá. Ta odbor: gospa Russ Karolina predsednica, in gospe Gruntar Marija, Kranner Avrelija, Levičnik Marija in Martinak L., odbornice, oskrbi tudi nabiranje doneskov za pogostovanje šolske mladine, napravi znamenja izvrševalnemu odboru i. t. d.

Zvrševalni odbor je pri tej seji sklenil povabiti vsa uniformirana društva Logaškega okraja in sosednjih okrajev k sodelovanju; enako tudi poslati gosp. odbornikom glavnega odbora vprašalne pole gledé banketa.

Dr. St. Sterger je potem kot blagajnik poročal, da je edino v Logaški dolini nabral do sedaj čez 400 gl. za slavnost (dekoracijo slavnostnega prostora).

Sklenilo se je dalje, da naj napravijo natančni vspered slavnosti gg.: dr. K. Russ, Iv. Tekavčič in V. Ribnikar.

Dné 15. junija t. l. razposlalo je načelništvo izvrševalnega odbora to-le okrožnico vsim gospodom odbornikom glavnega odbora.

Blagorodni gospod!

Opiraje se na Vaše prijazno zagotovilo na tukajšnji dopis z dné 26. aprila t. l. ali 6. maja t. l., oziroma sprejem odborništva slavnostnega odbora za napravo in ureditev oficijalne slavnosti okraja Logaškega v proslavljenje štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Frana Josipa I. dné 22. in 23. julija t. l. v Logatcu, obrača se podpisani odbor do Vas, blagorodni gospod! s prošnjo, da blagovolite pripomoči urediti slavnosti točko „banket“ in oskrbovanje ljudstva z jedjo in pijačo.

Znano je, da se na deželi težko pripravi za veliko množico ljudi zadostna množina jedil in pijače. Skrbeti se mora za ta dan, ko se zbere tisoče ljudstva, da to ljudstvo tudi dobi potrebno hrano in okrepčilo; zato odbor želi zvedeti koliko, in radi ureditve sedežev, kdo se udeleži banketa na slavnostnem prostoru, ter vsaj primérno število ljudstva, ki bode pri slavnosti. Blagovolite radi tega premožnejše gospode in gospe Vaše okolice povabiti k banketu, katerega jedila stanejo dva goldinarja za vsako osebo, in od oglasivših gospodov in gospéj pobrati takoj dotični znesek, da ne bode treba pred ali po banketu pobirati denar, ali se celó potem z onim pregovarjati, kateri bi se k banketu oglasil, a se taistega iz kakoršnega si bodi vzroka ne vdeležil.

Slavnost je ob vsakem vremenu; ako bode deževalo, skrbi že odbor, da se taista vrši pod streho.

Res, da je težavno delo, katero Vašemu blagorodji nalagamo, a radi reda in dobre postrežbe primorani smo to storiti in upamo, da nam Vaše blagorodje v tej zadevi svoje pomoči ne odreče.

Gledé druge množice prostega ljudstva, izvzemši slavna uniformovana društva, bi odbor rad vedel, koliko se zná iz Vašega kraja udeležiti slavnosti prostega ljudstva ter kako in kdaj namerava večina taistega doiti, da gledé jedi in pijače ter druge postrežbe zamore potrebno ukreniti.

Da pa zvrševalni odbor vse to pravočasno zvé, prosimo Vas, da blagovolite odboru zanesljivo poslati do 2. julija t. l. priloženo nabiralno polo. Na poznejše oglase k banketu bode se odbor težko oziral, ker oskrbi banket gostilničar brez odgovornosti odbora, in bode pripravil banket le za toliko oseb, kolikor se jih pravočasno oglasi.

Ko odbor dobi nabiralne pole, pošlje Vam takoj za ondi zglásene gospode in gospé potrdila plačila, oziroma izkaznice k banketu.

Zvrševalni odbor oficijalne slavnosti Logaškega okraja.

V Logatcu, dné 14. junija 1888.

Tajnik:
V. Ribnikar.

Predsednik.
A. Mulley.

Uniformiranim društvom pa se je poslalo to-le vabilo :

Slavna prostovoljna požarna straža!

Slavno društvo se najuljudneje vabi k sodelovanju pri oficijalni slavnosti, katero priredi Logaški politični okraj v proslavljenje štiridesetletnice vladanja presvetl. cesarja Frana Josipa I. dné 22. julija t. l. v Logatcu. Cela slovesnost dobila bode veličastnejši obraz, ako se vsa slavna uniformirana društva Logaškega okraja in sosednjih okrajev udeležé v mnogobrojnem številu, oskrbé sprevođe, vzdržavajo red, so pri dohodu in odhodu gostov navzoča, zlasti pa sodelujejo pri bakladi in serenadi, ter s tem pokažejo, da se v resnici vsi z vsemi močmi prizadevamo obhajati ta veliki praznik kolikor le mogoče sijajno.

Da pa zvrševalni odbor zná, koliko p. n. društev, oziroma društvenikov se udeleži cesarske slavnosti dné 22. julija, ter zamore razdeliti dela in oskrbeti število bakel i. d. r. zato se s prošnjo obrača do slavnega društva, da se udeleži te slavnosti korporativno in sodeluje pri zvrševanju toček velikega vsporeda, ter to tudi pravočasno oznani.

Ker je težko na deželi pripraviti za tisoče zbranega ljudstva zadostno množino jedil in pijače, je odbor pripravljen posebno skrbeti, da bode slavno društvo v tej zadevi popolno preskrbljeno.

Ako slavno društvo želi, da zvrševalni odbor v jednej ali drugej gostilni v Logatcu, katero si društvo izvoli, oskrbi ceni skupni obed, naj to oznani pravočasno odboru.

V tem slučaju se p. n. gospode društvenike opozori, da bo mogel vsak, kateri se za obed oglasi, dotični — če tudi mali znesek, plačati, ako se tudi ne udeleži oni dan obeda iz kakoršnega si bodi vzroka, kajti gostilničar oskrbel bode za vse oglašene društvenike naročena jedila.

Da odbor vse pravočasno zvé, pošiljamô Vam v prigibu spis, v katerem nam potrebno zanesljivo do 2. julija objavite.

Zvrševalni odbor oficijalne cesarske slavnosti Logaškega okraja.

V Logatcu, dné 14. junija 1888.

Tajnik:
V. Ribnikar.

Predsednik:
A. Mulley.

Zvrševalni odbor obrnil se je tudi na upravni odbor slavnega društva avstr.-oger. Lloyd v Trstu s prošnjo, da bi posodil zastave in plahte, kakoršne imajo po ladijah, da se slavnostni prostor slovesnosti primérno okraši in ob enem pripravi tako, da se slavnost zamore tudi ob neugodnem, deževnem vremenu vršiti.

Dné 12. junija poslal je gosp. Fr. Reissmüller zvrševalnemu odboru pismo, v katerem je naznanil, da je Njegova svetlost knez Hugo Windischgrätz, c. kr. generalmajor i. s. itd., strinjajoč se z intencijami odbora, prevzel pokroviteljstvo te slavnosti.

Upravni odbor slav. društva avstr.-oger. Lloyd v Trstu je tudi dovolil posoditi k tej slavnosti potrebne zastave in plahte.

Zbrani trije gospodje sestavili so potem natančni vspeored slavnostij in izdelali so to-le vabilo:

VABILO

k oficijalni

SLAVNOSTI,

katero priredi

Logaški politični okraj

pod pokroviteljstvom

Njegove Svetlosti gospoda kneza Hugo Windischgrätz-a,
c. kr. generalmajorja i. s. itd.,

v proslavljenje štiridesetletnice vladanja

presvetlega cesarja

FRANA JOSIPA I.

dné 22. in 23. julija 1888

v Logatcu.

VSPORED:

Dné 22. julija 1888. 1.

1. Ob 9. uri zjutraj slovesna sv. maša pod milim nebom — pred gradom v Gorenjem Logatcu.

2. Po sv. maši predstava predstojništev občin, krajnih šolskih svetov, vodstev ljudskih šol, farnih in c. kr. uradov ter društev političnega okraja Logaškega preblagorodnemu gospodu

c. kr. deželnemu predsedniku baronu Andreju Winkler-ju, oziroma gospodu c. kr. okrajnemu glavarju dr. Karolu Russ-u.

3. Ob 10¹/₂ uri zasaditev prvih dreves drevoreda od Gorenjega do Dolenjega Logatca.

4. Obdarovanje šolske mladine Gorenje in Dolenje Logaške z jedili — revnejše tudi z obleko.

5. Ob 11. uri zajutrak, potem odhod od Gorenjega Logatca proti Dolenjemu Logatcu.

6. Ob 12. uri odprtje mej Gorenjim in Dolenjim Logatcem ležeče zasilne bolnišnice občin Dolenji in Gorenji Logatec.

7. Ob 12¹/₂ uri zasaditev začetnih dreves drevoreda ob okrajni cesti Dolenji Logatec-Rovte in primerni govor zbrani šolski mladini Dolenje-Logaški.

8. Ob 1. uri otvoritev Logaške posojilnice in potem odhod na slavnostni prostor.

9. Ob 2. uri banket. (Banket [jedila brez pijače] stane za osebo dva goldinarja in se mora udeležitev do dné 12. julija t. l. pri zvrševalnem odboru oglasiti.)

10. Ob 4. uri ljudska veselica s tem vspeedom:

a) Cesarska pesen, poje se jednoglasno s spremljevanjem godbe.

b) Slavnostni govor.

c) „Kitica narodnih pesnij“, sestavil A. Foerster, poje mešani zbor.

d) „Naprej“, Dav. Jenko, poje mešani zbor s spremljevanjem godbe.

e) Loterija, katere čisti dohodek je namenjen vsem ljudskim šolam Logaškega okraja v napravo oziroma opravo šolskih vrtov in šolskih knjižnic.

11. Ob 9. uri baklada od slavnostnega prostora v Dolenjem Logatcu do stanovanja gospoda c. kr. okrajnega glavarja v Gorenji Logatec, in tam

12. Serenada s temi točkami:

a) Cesarska pesen, poje mešani zbor s spremljevanjem godbe.

b) „Domovina“, dr. B. Ipavec, poje moški zbor.

c) „Oblaček“, I. Kocijančič, poje moški zbor.

Na bližnjih hribih kresovi, na hribu „Sekirca“ umetelni ogenj.

13. Vrnitev na slavnostni prostor in potem prosta zabava.

Dné 23. julija 1888. 1.

14. Ob 9. uri dopoludne živinska razstava v Dolenjem Logatcu.

(Vspored živinske razstave objavi se v posebnih naznanilih.)

15. Ob 1. uri popoldne izlet v Planino.

(Udeležitev izleta v Planino treba je radi voz in skupne malice izvrševalnemu odboru do 12. julija t. l. naznaniti.)

16. Oglad del za odpeljevanje vode v Planinski dolini in razsvetljene podzemeljske jame v Planini.

(Oni p. n. udeleženci, kateri bi si dela za odpeljevanje vode v Planinski dolini ogledali, zapusté v vasi Grčarevc vozove, gredó peš do vasi Laze, ogledajo med potoma dotična dela „pod stenami“, ter se potem peljejo dalje v Planino.)

17. Skupna malica pred „Starim gradom“.

Slavnost je ob vsakem vremenu, ako dežuje, oskrbi izvrševalni odbor, da se nekatere točke vsporeda izvršé pod streho.

Pri slavnosti svira c. kr. rudarska godba iz Idrije.

K obilnej udeležbi vabi

ODBOR.

Zvrševalni odbor je v svoji seji dné 24. junija t. l. razpravljaj te-le reči:

Tajnik g. V. Ribnikar je po poročilu o izvršenih pripravah za slavnost povedal, da je dobitke za loterijo nakupil pri g. Andr. Druškoviču, trgovcu z železom v Ljubljani, potrebni les za dekoracijo pa se bode lahko v Logatcu dobil. Razpravljaj je potem dekoracijo in razsvetljavo slavnostnega prostora, ter nasvetoval tako-le okinčanje slavnostnega prostora:

Slavnostni prostor — senožet gospoda V. Dolschein-a v Dol. Logatcu in dvorišče št. 3 ravno tam, je dolg 143 *m* in sicer travnik 85 *m*, dvorišče 58 *m*, širok pa 35 *m*, oziroma 20 *m*. Ondi nahajoči se 24 *m* dolgi in 6 *m* široki kozolec naj se spremeni v obednico, obje vsled tega s smrečjem, okrasi z grbi vseh kronovin avstrijsko-ogerske države in emblemi raznih družtev, katera so v Logaškem okraju, na sredo pa preskrbi kip cesarja. Ker pa bi ta kozolec znal biti premajhen, naj se taisti razširi proti odru za godce in pevce tako, da se napnejo ondi kot streha od Lloyda izposojene plahte, vspod pa napravi pôd. Oder za godce naj bode do 1.80 *m* visok, na sprednej strani oskrbljen s širokimi in kot oder dolgimi stopnicami (16 *m*) na katerih lahko nastopi čez 200 pevskih sil. Napraviti naj se dve veliki plesišči; pri uhodu na slavnostni prostor naj pa se razpostavijo, in sicer na vzvišenem odru, na ogled dobitki loterije.

Enako naj se napravi oder za govornika slavnostnega govora; in po 4 m dolge mize in klopi iz desek po prostem. Okoli vsega tega prostora, kakor tudi okoli odra za godce in pevce, obednice in plesišč naj se postavijo po 2.5 m narazen 8 m do 9 m visoki in vitki drogi. Na te droge naj se obesijo zastave, katere odbor dobi na posodo od Lloyd-a in nabijejo na nje grbi mest, trgov in nekaterih vasi Notranjske ter različni napisi tako, da med vsaki grb in napis pride jeden prazen drog.

Med te droge naj se postavijo 2—3 m visoki mlajčki, naj si bode potem lipa, gaber ali bukev, da se le z zelenjem zadelo odprtina. Na raznih krajih naj pa gostilničar napravi šotore, v katerih bode prodajal vino, pivo in mrzla jedila.

Grbi in napisi naj se postavijo v tem-le redu:

Pri uhodu pride 1. napis: „*Živio Fran Fosiip I!*“

Od obednice ob občinskej poti proti državni cesti pa vspreddoma okoli slavnostnega prostora:

2. napis: „*Zdajalca v celem našem ni števeli*“.

1. grb: *Država Avstrijska.*

3. napis: „*Notranjska se Tebi poklanja*“.

2. grb: *Trg Postojina.*

4. napis: „*Sveto služimo svetej domovini!*“

3. grb: *Mesto Lož.*

5. napis: „*Slava Avstriji!*“

4. grb: *Mesto Idrija.*

6. napis: „*Pravici, luči, svobodi!*“

5. grb: *Trg Cérknica.*

7. napis: „*Sveto služimo svetej domovini!*“

6. grb: *Trg Vrhnika.*

8. napis: „*Viribus Unitis!*“

9. napis: „*Skerbi nakladati si domovinske, — Dolžnost je sveta vsacemu moževi!*“

8. grb: *Trg Senožče.*

10. napis: „*Daj, o bože, bratsku slogu!*“

9. grb: *Mesto Ljubljana.*

11. napis: „*Vse za dom, za Avstrijo!*“

10. grb: *Trg Vipava.*

12. napis: „*Bog dao sreču svakom sinu, koji ljubi domovinu!*“

11. grb: *Vas Hotedersica.*

13. napis: „*Živio narod!*“

12. grb: *Vas Logatec.*

14. napis: „*Kje dom je moj?*“

13. grb: *Vojvodina Kranjska.*

Nad odrom za godce in pevce pride napis: „*Kaj nam svet brez petja?*!“ vrh taistega pa lira.

Na vsakej strani kozolca-obednice po jeden napis in sicer:

1. „*Naprej zastava Slave!*“

2. „*Srce goreče nam bije do Tebe, — Zaščitnik prehraber si naših svetinj!*“

Nad podaljšano obednico, nad odrom za godce in pevce in nad mizami naj se nategnejo plahte, katere posodi Lloyd, da bodo branile občinstvo dežja, oziroma pekočih solnčnih žarkov.

Gospod Ig. Gruntar je potem poročal, da so se gledé Logaške posojilnice dovršile vse priprave, za kar se ima zahvaliti vže voljenemu odboru (gosp. Ivan Hladnik, predsednik, gospod Jos. Marguč, blagajnik, gosp. Jos. Smolé, preglednik, in gospoda Fran Arko in Ig. Gruntar, odbornika) — osobito gosp. Josip Marguču, kateri je s pomočjo gospoda J. Kočevar-ja, c. kr. predsednika deželne sodnije, to velevažno reč tako brzo rešil.

Radi razsvetljave slavnostnega prostora poročal je gospod Ribnikar dalje, da biva v Gradcu trgovec Henrik Auer, kateri izposoja proti nevelikemu plačilu veliko, 700 drugih luči nadomestujočo magnezično svetilnico.

Obednico, oder za godce in plesišči naj bi se razsvetlilo z bliskovnimi svetilnicami, katere omenjeni trgovec odboru proti mali odškodnini tudi za oni večer posodi.

Gledé na to, da se navadnih svetilnic zadostna množica ne more izposoditi, a od odbora tudi ne kupiti, kakor, da se slavnostni prostor oni večer (noč) lepo — nenavadno razsvetli, pooblastil je odbor g. V. Ribnikar-ja, da to reč konečno uredi.

Tajnik je potem naznanil, da je visoko ministerstvo dovolilo loterijo, katere čisti dohodek je namenjen ljudskim šolam Logaškega okraja, da si napravijo potrebno vrtnarsko orodje in omislijo primerne knjige za šolarske knjižnice.

Zvrševalni odbor je potem razposlal vsem vodstvom ljudskih šol Logaškega okraja in podružnicam c. k. kmetijske družbe po Kranjskem več ali manj sreček v razprodajo s tem-le pismom:

Slav.....

v.....

Trajni spominek, katerega namerava Logaški okraj postaviti slavnosti dne 22. julija t. l. je ta, da se oskrbé vse ljudske šole tega okraja s potrebnim vrtnarskim orodjem in šolarske knjižnice s primernimi knjigami.

Da pa se ta namen uresniči, napravi se oni dan loterija. Ne bodemo razkladali, da je ta loterija le nekaka splošna nabíra, darovanje premožnejših prebivalcev, da se vsem šolam Logaškega okraja omisli razno orodje, sortimentno sadno drevje i. t. d. in s tem obudi šolsko vrtnarstvo, ž njim pa veselje do prekristnega sadjarstva. Vsak, kdor se le količkaj zanima za povzdigo sadjarstva, za izobraževanje svojega naroda, bode gotovo z veseljem podpiral to podjetje, in to tudi v dejanji pokazal.

Zvrševalni odbor v imenu podružnice c. kr. kmetijske družbe v Logatcu pošilja slav..... v prigibu..... sreček in popis 28 dobitkov te loterije v nadeji, da te srečke v tamošnjem kraju izpečate.

Denar in nerazprodane srečke naj se zanesljivo do 20. julija t. l. zvrševalnemu odboru pošljejo, da ta pravočasno potrebno ukrene.

Zvrševalni odbor oficijalne cesarske slavnosti.

V Logatcu, dne 25. junija 1888.

Tajnik:

V. Ribnikar s. r.

Predsednik:

A. Mulley s. r.

Temu pismu pa je bil priložen:

Zapisek 28 dobitkov loterije.

1. dobitek:	Požlahtnevalni nož	1.20 gld.
2. „	Požlahtnevalni nož	1.40 „
3. „	Vrtne škarje	1.50 „
4. „	Drevesni krtiči	1.60 „

5.	dobitek: Dvoje železne grablje	1.70 gld.
6.	„ Golida iz kositarja	2.— „
7.	„ Kramp	2.10 „
8.	„ Dve lopati	2.20 „
9.	„ Dve lopati	2.20 „
10.	„ Tri motike	2.30 „
11.	„ Kosa za rezanico	2.40 „
12.	„ Tri jeklene gnojne vile	2.40 „
13.	„ Tri senene vile	2.50 „
14.	„ Drevesne škarje	2.50 „
15.	„ Trije amerikanski srpi	2.50 „
16.	„ Drevesna žaga	2.50 „
17.	„ Škropilnica	2.60 „
18.	„ Obrezovalne škarje	2.90 „
19.	„ Kosa in ostrilo	3.— „
20.	„ Velike obrezovalne škarje	4.— „
21.	„ Pinja	5.50 „
22.	„ Gnojnični razprševalec	5.50 „
23.	„ Brana	10.— „
24.	„ Plug	12.— „
25.	„ Žitočistilni stroj	13.50 „
26.	„ Favler-jeva sesalka	20.— „
27.	„ Stroj za režnjo repe	28.— „
28.	„ Slamoreznica	60.— „

Pri seji dne 5. julija t. l. je tajnik gospod V. Ribnikar poročal zvrševalnemu odboru o zvršenem in pričetem delovanji, povedal, da je gospod dr. Andrej Ferjančič radovoljno obljubil govoriti slavnostni govor, da bode slavno društvo Lloyd posodilo več zastav in plaht, južna železnica pa bode taiste iz Trsta v Logatec in nazaj, kakor tudi oskrbovalca razsvetljuje iz Gradca in nazaj brezplačno prepeljala.

Gosp. dr. Russ je potem razložil načrt, katerega je napravil radi razvrstitve in ureditve ljudstva pri slavnostni maši pred gradom, kar so zbrani jednoglasno potrdili.

Določili so se potem govorniki napitnic in sicer govori: Prvo napitnico gospod A. Mulley na Njih Veličanstvo.

Drugo napitnico gospod deželni predsednik ali njegov namestnik na deželo Kranjsko.

Tretjo napitnico gospod Ig. Gruntar na gospoda deželpredsednika.

Četrto napitnico gospod L. Bergant na svetlega kneza protektorja.

Peto napitnico gospod J. Hrast na državne in deželne poslance.

Šesto napitnico gospod dr. St. Sterger na navzoče goste.

Sklenilo se je dalje, da podari gospica Olga Kovač kitico cvetic gospodu c. kr. deželnemu predsedniku ali njegovemu namestniku; njegovi svetlosti knezu Hugo Windischgraetzu gospica Albina Martinak in gospodu govorniku slavnostnega govora dr. Andreju Ferjančiču gospica Minka Levičnik.

V sejah dne 14. in 20. julija t. l. razgovarjal se je izvrševalni odbor še o potrebnih pripravah, pomanjkljivih nedostatkih v tej ali drugi reči in volil gospode Ig. Gruntar-ja, V. Ribnikar-ja, dr. K. Russ-a in dr. St. Sterger-ja, da določijo sedeže pri banketu, h kateremu se je čez 200 oseb oglasilo.

Sklenilo se je tudi po tej razdelitvi poslati vsem oglasilcem k banketu izkaznice, o katerih naj bode vpisana štev. sedeža, ime dotičnega oglasilca in vspered jedil, kar je izvrševalni odbor tudi pravočasno zgotovil.

Prostor pred gradom, kakor tudi slavnostni prostor pričel se je, prvi pod nadzorstvom in vodstvom gospoda dr. Russ-a, drugi gosp. V. Ribnikar-ja okraševati po odobrenih načrtih.

Dne 20. julija t. l. prišlo je v Dol. Logatec 20 deklet, kjer so na vrtu gosp. Fr. Arko-ta, pod vodstvom gospice Ivanke Arko pletle šopke. — Gospoda R. Mally in V. Ribnikar oskrbela sta jim potrebne cvetlice.

Dne 21. julija — dovrševala so se na slavnostnih prostorih dela — ljudstvo pa je pričelo snažiti pota, postavljati mlajčke in razobešati zastave. Telegram v „Slov. Narodu“ z dné 21. julija t. l. oznanil je svetu:

„Dolenji in Gorenji Logatec ves v praznični obleki. Na slavnostnem prostoru vihrá na stotine zastav. Prostor pred

gradom, kjer bo sv. maša, čarobno ozaljšan. Dekoracija prostora za banket, pevce itd. prekrasna; Bog daj lepo vreme!“

Dneva slavnosti.

Trume ljudstva hodile so vže pred šesto uro zjutraj po lepo osnaženej, vsled razobešenih zastav in pred hišami postavljenih mlajčkov res praznično opravljenej vasi.

Ob sedmi uri dospeli so s poštnim vlakom nekateri gostje iz Ljubljane in Borovnice, v tem času pa se je pripeljal po velikej cesti od Ljubljane gospoda deželnega predsednika namestnamestnik gospod Aleksander Schemerl, ces. kr. namestniški svetovalac.

Ogledali so si slavnostni prostor v Dol. Logatcu, ter potem odrinili proti Gor. Logatcu, kjer je bila po vsporodu na deveto uro določena slavnostna sveta maša pod milim nebom „pred gradom“.

Prišedši v Gor. Logatec bilo je vže na stotine ljudstva zbranega.

Okoli osme ure začeli so prihajati gostje iz bližnjih in daljnih krajev. Na z zastavami okrašenih vozeh pripeljale so se vrle požarne straže iz Otoka, Postojine, Cérknicē in Rakeka, za temi veteranci z zastavo iz Idrije, od druge strani odbor slavne čitalnice iz Vrhnikē z zastavo, od daleč slišalo se je trobentanje požarnih straž iz Vrhnikē, Vrda in Dol. Logatca, katere so dohajale v Gor. Logatec. Krdela lepih deklet v narodnej noši — stari in mladi, bogati in revni, iz bližnjih in daljnih krajev hiteli so k slavnosti.

Okoli 9¹/₂ ure pripeljal se je svetli knez Hugo Windischgraetz — protektor slavnosti. Zvrševalni odbor čakal ga je pri uhodu. Predsednik g. A. Mulley pozdravil je visokega gosta v imenu zvrševalnega odbora, gospica Martinak Albina pa je podarila visokemu gospodu v pozdrav kitico cvetlic, katero je zahvaljevaje se sprejel.

Precej potem pa je prišel gospod A. Schemerl kot namestnik gospoda deželnega predsednika v spremstvu g. dr. K. Russ-a in drugih gospodov.

Gospod A. Mulley ga je v imenu odbora pozdravil tako-le: „Dovolite mi, visokorodni gospod namestništva svetovalec, da Vam v imenu odbora za častni obisk izrekam najtoplejšo zahvalo“. Gospod A. Schemerl odgovoril je na to: „Rad sem prišel v Vašo sredo, da bodem priča te veličastne slavnosti“. Gospica Olga Kovač iz Dol. Logatca mu je potem podarila kitico cvetlic, rekoč:

Preblagorodni gospod namestništva svetovalec!

Od strani svojih ljubih tovarišic dana mi je prelepa ter častna naloga, da Vas, prečastiti gospod, v imenu vsih deklet Logaškega okraja najsrčneje pozdravim.

Uverjeni bodite, visokospoštovani gospod, da Vaš današnji prihod v naš veseli, izvanredno svečanost obhajajoči Logatec, smatramo kot veliko čast ter blagonaklonjenost.

V znak žive ljubezni in udanosti zvezale smo to kitico cvetk, katero Vam prečastiti gospod izročam s ponižno prošnjo, da jo blagovolite kot mali naš darček sprejeti.

Gospod A. Schemerl je zahvaljevaje se lepi šopek sprejel.

Med tem časom došli so gosti in se podali na odločena mesta po navodilih gospodov rediteljev Jos. Pollaka, Iv. Hrasta, Rih. Mallyta in Roberta Lindnerja.

Ob 9. uri došli so med zvonjenjem častiti gospodje duhovniki v lepej opravi na prostor, kjer je pod milim nebom stal prelepo ozaljšan altar.

Godba in pevci zastopili so uhod, govorjenje je potihnilo in pričela se je daritev sv. maše.

Pevovodja g. V. Ribnikar opozoril je tedaj godbo, pevce, vzdignil paličico — dal zhaminje pričetka — in krasna godba in petje zadonelo je po širnem prostoru, kjer je brezštevilna množica ljudstva pobožno ginjena stala.

Petje in godba vršila se je pri celej sv. maši tako lepo, tako precizno, da so bili nekateri možje — stari vojaki — spominjani na nekdanjo vojaško sveto mašo pod milim nebom, ginjeni do solz.

Pobožnost, navdušenost in veličastvo dospelo pa je do vrhunca, ko so po sveti maši zapeli duhovniki „*Te Deum*“, iz

stotin grl pa je s spremljanjem godbe zaorila prelepa cesarska pesen.

Marsikatero oko bilo je rosno, niti jednega pa bi med na tisoče zbranega ljudstva ne našel, kateri bi ne bil zatrjeval, da velečastnejše sv. maše ni doživel, da je to petje, ta godba prekrasna, veličastna, dostojna velikemu prazniku.

Po sv. maši zbrala so se uniformirana društva — in potem defilirala mimo dostojanstvenikov, ki so se na drugi strani grada zbrali.

Prva je prikorakala godba, ustavila se dostojanstvenikom nasproti, igraje razne koračnice, za njo pa:

1. Slav. požarna straža iz Otoka, 20 mož pod vodstvom načelnika gospoda Fr. Jurca.

2. Slav. požarna straža iz Postojine, 24 mož pod vodstvom načelnika gospoda Matija Burger-ja.

3. Slav. požarna straža iz Vrda, 23 mož pod vodstvom načelnika gospoda Jakoba Šuštaršič-a.

4. Slav. požarna straža iz Vrhnike, 24 mož pod vodstvom načelnika gospoda K. Mayer-ja.

5. Slav. čitalnica Vrhniška z zastavo, predsednik gospod Josip Lenarčič in pet gospodov odbornikov.

6. Slav. veteransko društvo iz Idrije z zastavo, 70 mož pod vodstvom gospoda Frana Kos-a.

7. Slav. požarna straža iz Cérknice, 40 mož pod vodstvom poročnika gospoda Ivana Strguljc-a.

8. Slav. požarna straža iz Rakeka, 40 mož pod vodstvom načelnika gospoda Ernsta Hieng-a.

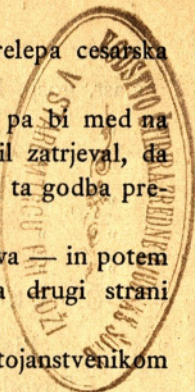
9. C. kr. rudarji iz Idrije, odposlanstvo treh mož.

10. Slav. požarna straža iz Dol. Logatca pod vodstvom načelnika gospoda Jos. Smole-ta.

Uredovanje defiliranja oskrbel je gospod Jos. Pollak.

Takoj potem vršila se je pod vodstvom gospoda Iv. Tekavčiča predstava deputacij gospodu Aleksandru Schemerlu, kot namestniku deželnega predsednika.

Deputacije vsprejemale so se v stanovanji gospoda okrajnega glavarja in sicer v tem-le redu:

1. Deputacija duhovščine.

- Čast. gosp. Ivan Koprivnikar, dekan na Vrhniki,
» » Lovro Bergant, župnik v Logatcu;
» » Fran Klemenc, župnik na Uncu;
» » Jakob Ferjančič, župnik v Zavracu;
» » Josip Belar, župnik v Hotederšici;
» » Valentin Klobus, župnik v Godoviču.

Č. g. I. Koprivnikar je v imenu te deputacije govoril tako-le:

Blagorodni gospod namestniški svetovalec!

Povodom redke, čez vse vesele slavnosti današnjega dneva, ko obhaja Logaški okraj spomin 40letnega vladanja Nj. Vel. Našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. si šteje v veliko čast tū službujoča duhovščina, katero zastopati je zarad službenih opravil nedeljskega dneva le nam šestim mogoče, da zamore ona tudi z besedo izraziti nepremakljivo udanost, zvestobo in ljubezen svojemu vladarju, katerega je pred le malo manj kot pol stoletjem previdnost božja v prečudnih tistokratnih razmerah poklicala na prestol cesarstva avstrijskega, mu zročila voditi njega raznotera ljudstva, in podelila žezlo preslavnih pradedov Habsburških, da ž njim kaže pot proti cilu, h kateremu je namenjena mogočna Avstrija, to je: v vednem napredku pospešiti blagostanje, omiko, obrt in vedo v blagor svojih ljudstev in božjo čast z neumorljivim pogumom in z združenimi močmi skoz dolgo dôbo 40 let! Zatoraj čast in slava Mu!!

Ponosni na svoj vedno zvesti narod, kateri je v veselih, kakor tudi britkih časih gorel za plemenito presvetlo našo dinastijo, in to tudi zdajnemu ljubljenu cesarju skoz vseh 40 let dejansko skazoval, želimo mi duhovni, kakor do zdaj, tudi v prihodnosti svoj slovenski narod z besedo in dejanjem na ti poti podpirati, z blagimi izgledi navduševati, Vsemogočnega Boga pa prositi, da naj blagovoli naše želje uslišati, blagoslov čez presvetlega cesarja in vso Njegovo rodovino v obilni meri izlivati, vse težave od Njega odvracati, sovražnike in njih naklepe uničiti, ter v vsih Njemu zročeni narodov srečo ga nam še dolgo, dolgo na prestolu ohraniti!

Z navdušenostjo toraj današnji slavni dan z vsemi narodi zedinjena duhovščina Logaškega okraja in Vrhniske dekanije tudi iz globočine srca zakliče:

Bog blagoslovi, Bog ohrani Našega presvetlega cesarja Franca Jožefa še mnoga leta!!!

Vas, blagorodni gospod namestništva svetovalec kot odposlanca od Njega nam postavljenega namestnika, pa zaupljivo poprosimo, da blagovolite uljudno oskrbeti, da izrazi naše udanosti in lojalnosti in ta naša preponižna voščila po pripravnih poti do prestola Njih Veličanstva dospeti zamorejo!

Gospod A. Schemerl je na to odgovoril:

Kranjska duhovščina pod smotrom „vse za vero, dom, cesarja“ — bila je doslej vsikdar svojim vernim lep izgled prave zvestobe cesarju in državi.

Lepe besede gospoda govornika, katere hočem sporočiti na višje mesto, bodo sigurno provzročile veselje v srcu našega preljubega vladarja.

2. Deputacija državnih uradnikov.

- Gosp. Ivan Novak, c. kr. rud. nadsvetnik v Idriji;
» Karol Brož, c. kr. rud. nadoskrbnik v Idriji;
» Karol Svoboda, c. kr. inženir v Idriji;
» Viljem Martinak, c. kr. sodnik v Logatcu;
» Dr. Martin Travner, c. kr. sod. pristav v Logatcu;
» Aleksander Ravnikar, c. kr. sod. pristav v Logatcu;
» Valentin Cerovšek, c. kr. kancelist v Logatcu;
» Josip Hočevnar, c. kr. kancelist v Logatcu;
» Alojzij Czech, c. kr. sodnik v Idriji;
» Jurij Žeriov, c. kr. sodnik v Ložu;
» Jurij Volčič, c. kr. sod. pristav v Ložu;
» Andrej Ogorek, c. kr. sod. pristav v Ložu;
» Frid. vit. pl. Franken, c. kr. davkar v Idriji;
» Kamilo Murgel, c. kr. davč. preglednik v Idriji;
» Josip Jeglič, c. kr. davkar v Logatcu;
» Leopold Petsche, c. kr. davč. preglednik v Logatcu;
» Rihard Mally, c. kr. davč. pristav v Logatcu;
» Robert Lindtner, c. kr. davč. pristav v Logatcu;

Gosp. Jernej Jermann, c. kr. davkar v Ložu;

» Frid. vit. pl. Leippert, c. kr. gozd. oskrbnik v Idriji.

V imenu te deputacije govoril je gospod Ivan Novak, c. kr. nadsvetnik iz Idrije naslednje:

Blagorodni gospod!

Dovolite tudi meni v imenu vsih državnih uradnikov političnega okraja staviti to-le ponižno prošnjo: Vaše blagorodje naj blagovoli pred slav. prestolom Njegovega cesarskega in kraljevega apostoljskega Veličanstva, našega mogočnega in preljubljenega cesarja, kralja in gospoda biti tolmač naših čutil, katere nas vedno navdušujejo, in katere danes v dejanji pokazati želimo.

Ta čutila nepremakljive zvestobe in udanosti Njegovemu Veličanstvu, našemu mogočnemu vladarju in Njegovej pre-slavnej carskej hiši so združena z zahvalo najvišjemu daritelju vseh dobrot, da pusti zvestim in hvaležnim narodom Avstrije doživeti srečo viditi Njegovo Veličanstvo po 40letni slavni vladi še v popolnej moči in kreposti voditi osodo naše domovine. S to zahvalo pošiljamo pa vsedobremu Bogu tudi prisrčno molitev:

Ljubi Bog naj v svojej modrosti Našega preljubega in predobrega cesarja ohrani v slavo srečne Avstrije, v blagor in srečo svojih zvestih podložnikov še mnoga leta!

Bog ohrani, Bog obvari in blagoslovi Njegovo c. kr. Veličanstvo!

Gospod A. Schemerl odgovoril je tudi tej deputaciji, da se bodo njena voščila oznanila Njegovemu Veličanstvu.

3. Deputacija županstev in krajnih šolskih svètov.

Gosp. Štefan Lapajne, župan v Idriji;

» Fran Didič, občinski svetovalec v Idriji;

» Fran Goli, občinski svetovalec v Idriji;

» Fran Lapajne, občinski odbornik v Idriji;

» Gregor Lah, župan v Ložu;

» Fran Hlabše, občinski svetovalec v Ložu;

» Anton Drobnič, občinski odbornik v Ložu;

- Gosp. Josip Millautz, župan v Cérknici;
- » Alojzij Pogačnik, občinski svetovalec v Cérknici;
 - » Ivan Žitnik, občinski svetovalec v Cérknici;
 - » Ivan Petrovčič, občinski svetovalec v Cérknici;
 - » Jernej Trebar, občinski svetovalec v Cérknici;
 - » Fran Otoničar, občinski svetovalec v Begunjah;
 - » Ivan Oblak, občinski odbornik v Grahovem;
 - » Anton Švigelj, občinski odbornik v Kožljeku;
 - » Fran Remžgar, občinski odbornik v Žerovnici;
 - » Jakob Bonač, občinski odbornik v Selščeku;
 - » Andrej Otoničar, občinski odbornik v Mlaki;
 - » Ivan Turšič, občinski odbornik v Bezuljaku;
 - » Matija Meden, občinski odbornik v Begunjah;
 - » Anton De Schiava, občinski odbornik v Cérknici;
 - » Josip Martinčič, občinski odbornik v Dolenji vasi;
 - » Anton Leskovec, občinski odbornik na Jezeru;
 - » Fran Premerl, občinski odbornik v Martinjaku;
 - » Kajetan vit. pl. Premerstein, občinski svet. v Doleh;
 - » Anton Kovšca, župan v Planini;
 - » Julij Mayer, občinski svetovalec v Planini;
 - » Fran Reissmüller, občinski svetovalec v Planini;
 - » Andrej Milavc, občinski svetovalec v Planini;
 - » Anton Gnjezda, občinski odbornik na Uncu;
 - » Fran Gabrejna, občinski odbornik na Uncu;
 - » Ivan Modic, župan na Blokah;
 - » Matevž Rupar, občinski svetovalec v Šent-Vidu;
 - » Anton Zakrajšek, občinski svetovalec v Lepem vrhu;
 - » Matevž Lampe, župan v Črnem vrhu;
 - » Matija Milavc, župan v Gor. Logatcu;
 - » Karol Puppis, občinski svetovalec v Gor. Logatcu;
 - » Ivan Kobal, občinski odbornik v Gor. Logatcu;
 - » Miha Gostiša, občinski odbornik v Gor. Logatcu;
 - » Adolf Mulley, župan v Dol. Logatcu;
 - » Martin Petrič, občinski svetovalec v Dol. Logatcu;
 - » Anton Candusso, obč. svetovalec v Dol. Logatcu;
 - » Josip Trepal, župan v Rovtah;
 - » Jakob Kunc, občinski svetovalec v Rovtah;

- Gosp. Tomaž Kunc, občinski odbornik v Rovtah;
» Gašper Kavčič, občinski svetovalec v Rovtah;
» Fran Perušek, župan v Starem trgu;
» Ivan Kandare, občinski svetovalec v Starem trgu;
» Andrej Žnidaršič, obč. svetovalec v Starem trgu;
» Jakob Kavčič, župan v Žireh;
» Fran Šerko, načel. krajnega šolskega sveta v Cérknici;
» Jakob Čuk, načel. kraj. šolskega sveta v Črnem vrhu;
» Josip Lunka, načel. kraj. šolskega sveta v Grahovem;
» Ivan Sicherl, ud krajnega šolskega sveta v Dolenjem Logatcu;
» Lovre Jenčič, ud krajnega šolskega sveta v Dolenjem Logatcu;
» Lovre Sebenikar, načelnik krajnega šolskega sveta na Rakeku.

Govornik te deputacije bil je gospod Štefan Lapajne, župan Idrijski in sicer je govoril:

Preblagorodni gospod!

Častna naloga mi je v imenu tukaj zbranih gospodov županov, občinskih svetovalcev, odbornikov in krajnih šolskih svetov o priliki slavljenja 40letnega preslavnega vladanja Njegovega Veličanstva, presvetlega cesarja Frana Josipa I. naša preponižna voščila izraziti in prositi, da blagovolite, preblagorodni gospod, ta voščila na najvišje mesto sporočiti z zagotovilom najiskrenejše ljubezni in neomahljive zvestobe in udanosti!

Odgovor gospod A. Schemerla glasil se je tako-le:

Pod veličastno vlado našega presvetlega cesarja razvila so se županstva in dospela do te veljave in važnosti, katero sedaj zavzemajo v politični upravi.

Lojalna udanost njih zastopnikov za Njih Veličanstvo izvira sigurno iz hvaležnih src in je priča navdušenosti ljudstva za vladarja in domovino.

Vaša voščila bodo gotovo na najvišjem prestolu milostno sprejeta.

4. Deputacija c. k. notarjev, c. k. poštnih uradnikov, železniških uradnikov, cestnih odborov, okrajnih zdravnikov.

Gosp. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Logatcu;

- » Anton Leskovic, c. kr. poštar v Idriji;
- » Ferdinand Hoffmann, c. kr. poštar v Planini;
- » Ivan Korče, c. k. poštar v Hotederšici;
- » Martin Kovač, načelnik železniške postaje v Logatcu;
- » Fran Zecha, načelnik železniške postaja na Rakeku;
- » Josip pl. Obereigner, načel. cestnega odbora v Ložu;
- » Pavel Gruden, načelnik cestnega odbora v Idriji;
- » Lovro Sebenikar, načel. cestnega odbora v Logatcu;
- » Fran Reissmüller, ud cestnega odbora v Logatcu;
- » Josip Millautz, ud cestnega odbora v Logatcu;
- » Alojzij Pogačnik, ud cestnega odbora v Logatcu;
- » Ivan Šuntar, zdravnik v Idriji.

Gospod Ig. Gruntar, c. kr. notar v Logatcu, je govoril v imenu deputacije:

Visoko častiti gospod!

Prišli smo, da sem Vam kot namestniku visokočastitega deželnega predsednika gospoda barona Winklerja poklanjamo in da Vam izrekamo o priliki 40letnega vladanja Njegovega Veličanstva udanost in zvestobo do Njegovega Veličanstva in Njegove preslavne rodbine.

Prosim Vas, da blagovolite ta naša najsrčnejša in najodkritosrčnejša voščila na Najvišjem mestu sporočiti.

Odgovor gospoda A. Schemerla:

Voščila zastopnikov raznih stanov, kot glavnih stebrov vrejene države hočem sporočiti na višje mesto.

5. Deputacija udov c. kr. okrajnega šolskega sveta, šolskih vodstev in učiteljskega društva.

Gosp. Fran Gerkmann, c. kr. okrajni šolski nadzornik;

- » Julij Mayer, ud c. kr. okrajnega šolskega sveta;
- » Jakob Inglič, c. kr. vodja šol v Idriji;
- » Vojteh Ribnikar, predsednik Logaškega učiteljskega društva;
- » Ivan Mandeljč, nađučitelj v Starem trgu;

- Gosp. Josip Benedek, nadučitelj v Planini;
„ Ivan Poženel, nadučitelj na Rakeku;
„ Peter Repič, nadučitelj na Uncu;
„ Ivan Pipan, nadučitelj v Črnem vrhu;
„ Leopold Božič, nadučitelj v Žireh;
„ Josip Turk, učitelj v Grahovem;
„ Karol Benedik, učitelj v Ledinah;
„ Miha Kabaj, učitelj v Hotedersčici;
gospica Avgusta Kolnik, učiteljica na Blokah.

Nagovor gospoda Frana Gerkmanna:

Zvesto udano učiteljstvo Logaškega šolskega okraja čestita najudanejše Njegovemu Veličanstvu k 40letnici slavnega vladanja ter zagotavlja, da bode pri izročni mu šolski mladini vedno gojilo ljubezen do najvišje cesarske hiše in zvestobo do svoje občne domovine.

Blagovolite gospod svetovalec kot zastopnik gospoda deželnega predsednika ta izraz naše prisrčne udanosti sporočiti na najvišje mesto.

Na to je gospod A. Schemerl odgovoril:

Zagotovilo lojalnosti učiteljev Logaškega okraja mi je dokaz, da ste si svesti vzvišene dolžnosti, v prvi vrsti vzbujati lojalna čutila.

Vtrdite in ojačite ljubezen do cesarja in države v srcih mladine, skušajte poravnati v življenji narodna nasprotstva in pridobili si bode na merodajnem mestu popolno zaupanje in dobrohotnost.

6. Deputacija društev.

- Gosp. Ernest Hieng, načelnik požarne straže na Rakeku in dva uda;
„ Matevž Završnik, načelnik požarne straže v Cérknici in dva uda;
„ Josip Smole, načelnik požarne straže v Dol. Logatcu in dva uda;
„ Fran Kos, načelnik veterancev v Idriji;
„ Adolf Harmel, načelnik bralnega društva v Idriji;

- Gosp. Štefan Lapajne, načelnik čitalnice v Idriji;
» Fran Gerbic, načelnik narodne čitalnice v Cerknici;
» Fran Žagar, načelnik čitalnice v Starem trgu;
» Karol Puppis, načelnik bral. društva v Gor. Logatcu.

Govor gospoda Ernesta Hienga:

Dragovoljno smo se tukaj zbrali, da bi bili priče lepe slavnosti, katera se v stoletjih redkokrat vrši!

Vsaj je praznovanje štiridesetletnega modrega vladanja Našega ljubljenelega cesarja Frana Josipa I., kateri je v vsej tej dolgej dobi za blagor svojih Njemu vedno zvesto udanih podložnikov najboljše skrbel.

Naša vroča želja je ta:

Vsegamogočni Bog nam ohrani našega ljubljenelega vladarja Frana Josipa I. še mnogo let zdravega, krepkega, močnega in za svoje podložne po očetovsko skrbečega!

To prošnjo blagovolite blagorodni gospod prestolu Njegovega Veličanstva sporočiti.

Gospoda A. Schemerla odgovor:

Društva, katera zastopate, imajo blag namen, življenje in lastnino someščanov varovati, jim v boleznih priti na pomoč, ali gojiti duševno zabavo.

Ta društva skrbé, da se izvršujejo važne kulturne naloge, katere Njih Veličanstvo v polnej meri odobrava.

Bodite prepričani, da bodo ta Vaša voščila pri najvišjem prestolu prijazno sprejeta.

7. Deputacija c. kr. rudarjev.

Iz Idrije poslali so odposlanstvo treh mož, da se je poklonilo.

Ko je bilo predstavljanje s to deputacijo končano, podalo se je vse iz grada.

Prišedši na prostor „pred gradom“, kjer ste se imeli vsaditi začetni drevesci drevoreda Dolenji-Gorenji Logatec, pozdravi gospod Matija Milavc, župan Gorenje-Logaški, zbrane s temi besedami:

Častita gospoda!

V proslavo štiridesetletnicé vladanja našega presvetlega cesarja napravljajo se po celej mogočni Avstriji lepe slavnosti. Tudi mi obhajamo danes v proslavljenje te štiridesetletnice posebni praznik in da bode imela ta slavnost trajen spomin, napraviti se ima v to svrho od meje Dolenje Logaške do vasi Kalce drevored.

Danes postavljamo tukaj na tem mestu temelj temu drevoredu, kateri naj služi ljudstvu kot spomin njegove neusahljive udanosti in neomahljive zvestobe do Njegovega Veličanstva našega presvitlega cesarja Fran Josipa I. in cele Habsburške dinastije!

Godba zaigrala je cesarsko himno, ljudstvo pa je z gro-movitimi „Živio“-klici pritrdilo besedam govornikovim.

Ko ste se vsadili drevesci — vrnili so se dostojanstveniki zopet na grajsko dvorišče. Tukaj so gospé: Karolina Russ, L. Martinak, Marija Levičnik, Marija Gruntar, Avrelija Kranner in gospice: Minka Levičnik, Albina Martinak, Hedviga Pavlin in Fani Suppan uredile šolsko mladino iz Dolenjega in Gorenjega Logatca ter pripravile jedila in pijačo. Gospod Fran Gerkmann ogovoril je mladino tako-le:

Ljubi otroci!

Slišali ste, da praznujemo preslavni spomin 40letnice vladanja našega presvetlega cesarja. Vsak praznik pa je toliko lepši in milejši, ako se ž njim družijo tudi dela človekoljubnosti in ljubezni. Vsprejeli ste ravno prelepe darove, katere so vam darovali vaši blagi dobrotniki in prijatelji. Zakaj so vam bili toliko dobrotljivi? Vidite, prvič zato, da se toliko lepše praznuje preslavni spomin cesarjeve 40letnice, potem pa tudi največ zato, da bi vi ložeje izpolnjevali svojo dolžnost, da bi pridno hodili v šolo, da bi se tù lepo vedli in marljivo učili, da bi bili dobri otroci in da bi iz dobrih otrok postali dobri in pošteni ljudje, taki, ki povsod ravnajo po lepem vodilu:

„Vse za vero, dom in cesarja“! katerega nam Bog še dolgo ohrani! Slava mu!

Navdušeni živio- in slava-klici zaoreli so na to iz mladih prs nedolžne šolske mladine; gospé in gospice pa so potem razdelile pripravljena jedila in pijačo med mladino.

Množica ljudstva razšla se je po zvršetku te točke vspered po gostilnicah, zvrševalni odbor in dostojanstveniki pa so šli na vrt gospoda Dan. Predoviča k zajutruku.

Ob 11. uri podalo se je vse — na čelu godba, proti Dol. Logatcu. Na Brodu ogledal se je prostor za napravo bolnišnice za silo občin Dolenji-Gorenji Logatec in odkril napis; Dr. Stanko Sterger pa je v kratkem, a jedrnatem govoru razjasnil namen in potrebo take stavbe.

Šli smo potem dalje in ob 12¹/₂ uri dospeli na prostor, kjer ste se imeli zasaditi začetni sadni drevesci drevoreda ob okrajnej cesti Dolenji Logatec-Rovte. Govor gospoda Frana Gerkmanna zbranim naj bi obudil veselje do sadjarstva. Govor glasil se je blizo tako-le:

Častita gospoda!

Ravnokar vsadili ste se dve drevesci; v spomladi sledila bodo druga, katera bodo ob tej cesti napravila drevored. Ta drevesca naj bi nas spominjala današnjega dneva, ko praznujemo 40letnico vladanja Njegovega Veličanstva. Ta drevesca bodo rastle, vzrastla in prinašala sad. To naj nas spominja dobrote našega ljubljenege vladarja, katerega želja je vedno viditi svoje podložne tudi srečne, s časnim blagom blagoslovljene. Tukajšnji prebivalci postavili bi Njegovemu Veličanstvu še mnogo večji spominek, ako bi se pridružili današnjemu veselemu dnevju in sklenili okolico Logaško zasaditi s sadnim drevjem, kar bi jim tudi veliko dobička prinašalo. Naj se mi ne oporeka, da ta okolica ni mila sadnemu drevju, da sadno drevje ne uspeva tukaj —; zadnje je sicer res, ali drevesca ne vspevajo le vsled tega, ker se ne sadé. Poskusite z nasaditvijo in videli bodete najlepši uspeh. Tudi v vašem šolskem vrtu niso stala drevesa, pa za sadjarstvo vneti gospod nadučitelj je vsadil katera, in ta rastejo prav dobro. Ravno sedaj je čas, da se poprimete sadjarstva, ko imate nadučitelja, kateri vam s svetom in dejanjem lahko pomaga.

Kakošni dobiček sadjarstvo kmetovalcu prinaša, pojasnita naj vam ta dva zgleda. Poznam kmeta, kateri je vse svoje posestvo nasadil s sadnim drevjem. Od daleč viditi je kakor gozd, blizo pa se najde več tisoč sadnih dreves. Posestnik dobi za sveže sadje vsako leto od 300 do 500 gld. poleg tega pa nasuši še toliko sadja, kolikor ga potrebuje čez leto doma. Drugi kmet, katerega tudi poznam, prodal je pred dvema letoma sadja za 700 gld.

Dragi poslušalci! vidite tedaj, da je sadjarstvo res kmetovalcu potrebno in koristno. Nasadite vaše goličave s sadnim drevjem, da bodo vaši potomci znali, kdaj da smo praznovali 40letnico vladanja presvitlega cesarja Fran Josipa I., katerega nam Bog ohrani še mnoga leta — kateremu zakličimo: slava, slava, slava!

Ko je godba odigrala cesarsko pesen, šli smo naprej do hiše gospé Ivane Marguč v Dol. Logatec, kjer se je po stvarnem, krepkem govoru gospoda Josipa Marguča utvorila Logaška pošojlnica.

Od tod podali so se slavnostni gostje na lepo prirejeni slavnostni prostor, kjer so se v obednici snidili vsi oni, kateri so se zglasili k banketu.

Vsak poiskal si je dotično številko sedeža, katero je imel po doposlani mu izkaznici.

Po četrti jedi vstal je predsednik slavnostnega odbora gospod Adolf Mulley in govoril naslednje:

Veselslavna gospoda!

Ne samo lojalnost, temuč tudi ljubezen je, ki nas danes tukaj druží. Slavnost štiridesetletnice vladanja našega preljubljenega in premilostljivega cesarja in gospoda ni samo praznik našej skupščini, taista je velika vesela svečanost celej mogočnej Avstriji — prostovoljno klanjanje narodov.

Očetovska skrb in delovanje pravičnega vladarja, tesne vezi, ki nas družijo s slavno carsko hišo Habsburško, vzbuja v naših srcih vročo prošnjo do Boga, Njegovo Veličanstvo, naš predobri cesar naj doživi v blagor svojih ljudstev še mnoga leta.

Bog živi, Bog ohrani našega cesarja!

Godba zaskrbelo je cesarsko himno, ljudstvo navdušeno klicalo „živio“ — na bližnjem hribu pa je trikrat zagromelo po dvajset topičev.

Na to napitnico oglasil se je gosp. A. Schemerl in rekel:

Radostnega srca sem čul, kako je prebivalstvo tega okraja udano našemu ljubljenu vladarju. Kri Kranjske domovine sinov, kateri so se z drugimi narodi države za našo avstrijsko domovino borili in zmagali, je trdna vez med tem zvestim ljudstvom in njegovim cesarjem ter gospodom.

Kakor pa vsi Kranjci Njega Veličanstvo ljubijo in častijo, tako tudi Njega Vzvišenost to ljubezen in češčenje obilno plačuje.

Ako Kranjsko in nje sinove zadene nezgoda, olajša jim vladarja mila roka rane, usekane po osodi.

Pod vzvišenim njegovim žezlom ukrenile so se za Kranjsko naredbe, ki zagotavljajo otrokom dežele tudi vsprejemanje naukov in vednosti v materinem jeziku; prometu odprla so se pota, izobraženju v obrtnem oziru otvorile so se duri.

Skrb za ohranitev gozdov je gotovo najvažnejša naloga vsacega kmetovalca na Krasu. Da pa on lažje doseže ta namen, skrbel je vladar za postavne naredbe, kojih načelo je, blagostanje kmeta, katero je v vsaki državi podlaga njenega obstanka, povzdigniti in pospeševati. Okraj, katerega zastopnike vidim okolo sebe zbrane, podelila je milost našega vladarja sredstva, da prične dela, po katerih se na tisoče oralov zemlje zopet izroči intenzivnejši kulturi.

A zaman ves trud, vsa skrb, ako bi ne bilo med prebivalstvom tisoč in tisoč delavnih rok, ki se trudijo, da uresničijo smotre svojega vladarja. Inteligenca in pridnost Kranjca je porok, da dospejo modri naklepi k uspešnemu koncu, da se dežela ojači, da se blagostanje njenega ljudstva pomnoži, da od glave sivega Triglava do svetlega vrha Snežnikovega vlada mir in sloga, kot porok duševnega in gmotnega napredka v prebivalstvu; — v to pomozi Bog!

Povzdignem čašo in napijem blaginji dežele Kranjske in njenih zvestih sinov!

Po petej jedi govoril je gospod Ignacij Gruntar to-le napitnico :

Častita gospoda!

Naša Notranjska dežela znana je po širnem svetu. Tù govori se o krasoti Postojnske jame, tam zopet o čudnih prikaznih Cérkniškega jezera, drugod zopet o bogastvu Idrijskega rudokopa.

Manj znani so pa po širnem svetu proizvodu našega duha. Naša obrtnija in naše kmetijstvo niste še dovolj razviti, naša umetnost in naše slovstvo se ne moreta meriti z umetnijo in slovstvom drugih naprednih narodov. A tudi mi hočemo častno živeti. — Katerih lastnostij si mora pa prisvojiti naš narod, da postane srečen in zadovoljen? Delavnosti! Kjer je delavnost, tam je varčnost, delavnost in varčnost roditi pa blagostanje in omiko.

Uzor delavnosti našemu ljudstvu naj bo naš visoko častiti gospod deželni predsednik, baron Winkler. Le-ta si je že v zgodnji mladosti izbistril razum in utrdil značaj, da bi zamogel pozneje svoji domovini koristiti. O da bi ga hotela naša učeča se mladina posnemati! Da sedi sedaj v naši sredi, zahvaliti se ima svoji vztrajnosti in delavnosti. Kar je učinil visokočastiti gospod deželni predsednik za nas Slovence v gmotnem in duševnem oziru, znano je vsim. Pod njegovo vlado dihamo prosteje, ker gleda na to, da se postave izpolnjujejo.

Možu tedaj, ki živi po pesnikovih besedah :

„Od zora do mraka rosán in potán

Ti lajšám in slajšám človeško trpljenje!“

naj veljá ta napitnica :

Bog živi našega visokočastitega gospoda deželnega predsednika, barona Winklerja!

Gromoviti živio-klici zadoneli so po obednici in potihnili še-le, ko je velečastiti gospod Lovro Bergant napil pokrovitelji slavnosti, svetlemu gospodu knezu Hugo Windischgraetzu tako-le:

Ko se je osnoval odbor v proslavljenje štiridesetletnice vladanja Njihovega Veličanstva našega presvetlega, preljub-

ljenega cesarja Frana Josipa I., blagovolil je svetli gospod knez Hugo Windischgraetz ne samo pokroviteljstvo prevzeti, ampak je tudi sploh velikodušno, s krasnim darom pripomogel k današnji slavnosti. Zato z veseljem primem za čašo in jo vzdignem klicaje: Bog nam ohrani mnoga leta svetlega gospoda kneza in vso staro, cesarju vsikdar zvesto ter udano rodbino Windischgraetcovo! Slava mu!

Slava odmevalo je po slavnostnem prostoru na to napinitco.

Po šestej jedi vstal je gospod Ivan Hrast in govoril to-le:

Slavna gospoda!

V mirnih in burnih časih, pri vsaki priliki pokazal je majhen, čvrst slovenski narod svojo udanost in zvestobo prevzvišeni Habsburški dinastiji. Tudi danes o priliki proslavljenja štiridesetletnice vladanja našega presvetlega cesarja izraža na tisoče slovenskih src svojo udadost in ljubezen preljubljenemu vladarju.

Pri tej slavnosti zastopani so tudi oni slovenski sinovi, katerim je izročil slovenski narod častno nalogo, da ga zastopajo tam, kjer se vrši posvetovanje in sklepanje v duševnem in gmotnem blagru avstrijskih narodov. Lehko trdimo, da odpošilja zaupanje slovenskega naroda svoje najodličnejše može v državni in deželni zbor, kjer se trudijo in delajo za občni blagor, zlasti pa za blagor svoje ožje domovine.

Ponosni zamoremo biti na svoje državne in deželne poslance, kateri neustrašljivo braneč pravice svojega naroda so osobito v najnovejšem času s svojim delovanjem pokazali, da jim gori srce za blagor slovenskega ljudstva.

Zahvaljevaje se jim za njihovo delovanje in možato postopanje smo preverjeni, da bodo slovenski poslanci tudi z naprej posvetili svoje najboljše moči v prid in korist slovenskega naroda in vedno ostali zvesti sinovi premile slovenske domovine. V to svrho primem za kozarec ter kličem:

Živeli naši državni in deželni slovenski poslanci!

Ko je še gospod dr. Stanko Sterger napil navzočim gostom, gospod dr. Jos. Vošnjak pa narodu slovenskemu, bil je konec napitnic.

Koncem banketa došla je naenkrat truma lepih deklic, opravljenih v narodni noši, ter začela prodajati kitice cvetlic in srečke loterije.

Med banketom svirala je godba, prosto ljudstvo pa hodilo po slavnostnem prostoru, občudovalo prelepe Lloydove zastave in prebiralo pomenljive napise.

Ob 5. uri nastopil je gospod dr. Andrej Ferjančič govorniški oder in govoril ta-le slavnostni govor:

Avstrijski narodi se s posebno gorečnostjo spominjajo tako veselih kakor žalostnih dogodkov v cesarski rodovini. Naj je god presvetlega cesarja ali presvetle cesarice, naj sklene član cesarske rodbine zakonsko zvezo ali pa naj smrt svojo žrtev poišče v cesarski palači, — vsi taki dogodki odmevajo v srcih udanih državljanov in vzbujajo čute veselja ali žalosti, kakor je dogodek vesel ali žalosten.

V marsikoga spominu je še šumeče praznovanje 25letnice vladanja našega presvetlega cesarja, katero se je vršilo leta 1873 po širni Avstriji. Tedaj smo se veselili, da nam je božja previdnost ohranila 25 let premilostnega vladarja na krmilu mogočne države in smo dvigali svoja srca k nebu, da bi mu bila usojena še dolga vrsta let srečnih za ljubljenega vladarja in za zvesto mu udana ljudstva. Te želje so se nam izpolnile. V tekočem letu, 2. decembra, izpolnjenih bode 40 let, odkar je nastopil vladarstvo presvetli naš cesar Fran Josip I. To je nenavadno dolga doba vladanja. — Čuti, kateri so nas navdajali ob 25letnici vskipjevajo nam še z večjo prisrčnostjo ob 40letnici.

Narodi avstrijski brez izjeme proslavljajo izredni ta dogodek. Tekmujejo dežela, mesta, okraj, občine, društva in posamezniki, da primerno izrazijo svoje veselje in izkažejo udanost milostnemu vladarju.

Pri teh pripravah, pri teh slavnostih ni nič prisiljenega. Vse je pristni čut hvaležnosti za brezštevilne dobrote, katere je presvetli vladar v tej dolgi dobi svojega vladanja naklonil svojim ljudstvom.

In res! Ko bodo naši potomci čitali zgodovino naše dōbe, pomudili se bodo dolgo pri vladarski dōbi cesarja

Fran Josipa. Neštevilni so vladarski čini, o katerih bode zgodovina poročala. Epohalnega pomena je osvobojenje kmetškega stanu od tlake in desetine, teh ostankov starega robstva. To je bilo eno najprvih vladarskih dejanj tedaj mladeniškega cesarja. S tem osvobojenjem se je omogočil prost razvitek kmetškega stanu in cesar si je s tim pridobil hvaležnost tega stanu, ki je poglavitni steber države.

Ne manjšega pomena je, da se je presvetli naš cesar odločil vladarske pravice deliti s svojimi narodi, da nam je dal ustavo. Prej je vladal po lastni volji poslušajoč le svete svojih ministrov, katerim pa semtertja ni bilo mari za potrebe ljudstev in jih večkrat tudi poznali niso, — sedaj vlada z odposlanci ljudstev in vzajemno z njimi izdaja postave.

Slovenski narod je ravno isti, ki se ima več kakor vsakteri drugi avstrijski narod zahvaliti ustavi, da obstoji, da se zaveda in da napreduje. Silne so nevarnosti, katere mu preté od vsih strani. Obdan povsod od mogočnih sosedov, bi se slovenski narod tujemu navalu težko ubranil, če bi mu ne bile v ustavi priznane enake pravice kakor drugim narodom, na katere se opira pri svoji borbi.

Razun teh epohalnih vladarskih činov je združeno ime presvetlega cesarja z brezštevilnimi napravami in ustanovami, ki so v povzdigo duševnega in gmotnega napredka narodov, ali pa so dobrodelnega značaja, da lajšajo nesrečnim bedo ali donašajo bolnim pomoč.

Brez števila cerkvâ in šol pričajo o darežljivosti presvetlega cesarja, — vsakemu koristnemu društvu je najizdatnejši podpornik.

V najlepšem svitu se pa kaže velikodušnost cesarjeva tam, kjer je treba nagle pomoči.

Če se elementi razljutijo, če ogenj vpepeli dom in imovino nesrečnih državljanov, če nevihta uniči up pridnega poljedelca, če mu povodenj poplavi rodno polje, ter pokonča sad pridnih rok, — prvi je presvetli cesar, ki prihiti z obilno pomočjo, ki vsiplje ogromne svote, da otme nesrečne obupa, da jim vzdrami pogum, da ne omagajo pod težo nesreče, kazoč jim, da njegovo cesarsko srce živo čuti z nesrečnimi.

Skoraj ne gre solnce v zaton, da ne bi pričalo o kakem velikem in velikodušnem daru presvetlega cesarja. Vrh tega pa nikdo ne vidi onih dobrot, katere naš presvetli cesar deli posameznim, ki se v svoji sili in potrebi nanj obračajo, — nikdo ne poroča, kolikim revežem on dan na dan z darovi otira solze.

Naš presvetli cesar toraj združuje v sebi vse čednosti modrega, velikodušnega in dobrosrčnega vladarja in avstrijski narodi ga po vsej pravici časté in ljubijo.

In kedaj naj bi se živahneje spominjali brezštevilnih nam podeljenih dobrot, kedaj naj bi mu izkazali svojo nevenljivo zvestobo in udanost, kakor o priliki, katera je povod denašnji naši slavnosti, ko Boga hvalimo, da nam je že 40 let naklonil njegovo milo vladanje in ga prosimo, da bi nam ga še dolgo let ohranil srečnega in v srečo svojih udanih narodov.

Logaškemu okraju gre čast, da je sklenil na najsijajnejši način po celem Slovenskem presvetlemu vladarju tolmačiti čute hvaležnosti in udanosti ter nevenljive zvestobe slovenskega ljudstva, in da obhaja spomin 40letnice po intencijah cesarja z dobrodelnimi in koristnimi napravami trajne vrednosti.

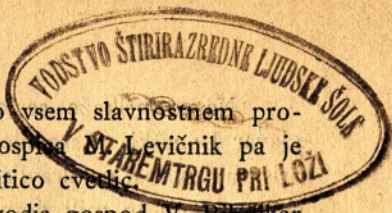
Danes obdarovana šolska mladina naj priča v poznejših letih, da spomin na dobrotnega cesarja ji je naklonil današnjo dobroto. Oni, katerim bode došla pomoč v danes otvorjeni bolnišnici in oni, kateri si bodo opomogli pri danes oživotvorjeni posojilnici naj se pa spominjajo, da slavljenje vladarja, za vse dobro in koristno vnetega in vse blago podpirajočega je dalo povod tvorjenji teh dveh koristnih zavodov.

In drevesa, ki so se v spomin današnjega dné zasadila, — ta pa naj pričajo, da na tej ljubi zemlji prebiva rod udan svojemu cesarju, pripravljen braniti ga in dom s svojo krvjo, — rod, o katerem po vsej pravici pesnik poje

„Hrast se omaja in hrib,
Zvestoba Slovenca ne gane“,

slednjič rod, kateri od bregov Mure in Drave do obal Jadranskega morja navdušeno kliče:

Bog živi, Bog ohrani nam presvetlega cesarja Fran Josipa I. Slava!

Burni živio-klici zadoneli so po vsem slavnostnem prostoru, v narodnej noši opravljena gospodinja. V Levičnik pa je podarila vrlemu govorniku prelepo kitico cvetic.

Med tem časom zbral je pevovodja gospod V. Ribnikar gosp. pevce in pevke. Nastopilo je okolo 80 pevk — vse v narodnej noši, in čez 80 pevcev po stopnjicah odra za godce.

Pevovodja dá znamenje in zadonela je cesarska pesen, spremljana z godbo. Nikdar se ni še v Logaški dolini razlegala tako mogočno ta pesen, nikdar s tako naudušenostjo prepevala, kakor ta dan od nad 7000 zbranega ljudstva na slavnostnem prostoru.

Prelepo se je slišala potem kitica narodnih pesnij, sestavljenih od gospoda Antona Foerster-ja.

„Naprej“ od Dav. Jenkota — mešani zbor s spremljevanjem godbe, pretresal je srca zbranih in se moral ponavljati.

Takoj potem pričela se je loterija. Lepi dobitki, zlasti pa lične prodajalke sreček zvabile so marsikateremu desetico iz žepa; marsikateri gospod pa je posegel globokeje v denarnico, a ne, da bi imel pri loteriji dobiček, temuč da je podpiral s tem namen loterije.

Po loteriji svirala je godba nekaj časa razne poskočnice, mladi svet pa se je vrtel po plesiščih.

Okoli 9. ure pričele so se požarne straže zbirati in gospoda R. Mally in I. Sicherl imela sta dovolj opravila, da sta uvrstila in uredila baklado.

Kakor ognjena kača, vila se je dolga četa baklonoscev po državnej cesti proti Gor. Logatcu, na čelu jej godba. Na hribu „Sekirca“ dvigale so se rakete in prižigali drugi umeteljni ognji, katere je v velikej množici za ta večer napravil gospod Adolf Harmel iz Idrije. Okna hiš bile so razsvetljene, po hribih pa so zaplotali veliki kresovi. Prišedši na dvorišče grajsko — pred stanovanje gospoda c. kr. okrajnega glavarja v Gor. Logatec, iznenadila nas je čarobna razsvetljava tega poslopja.

Baklonosci napravili so krog — magnezična luč razsvetlila je prostrano dvorišče, pevke v narodnej noši in pevci vstopili so se v sredo in s spremstvom godbe zapeli zopet cesarsko pesen.

Na to prikaže se gospod dr. Karol Russ, c. kr. okrajni glavar Logaški, v srednjem oknu grada in v krepkem govoru orisava slavnost nazdravlja je slednjič presvetlemu cesarju, narodu slovenskemu in mili domovini.

„Bodi zdrava, domovina“ od dr. B. Ipavca — bila je odmev temu krasnemu govoru. Prelepo je bilo slišati krasni tenor gospoda J. Medéna in zvonki bariton gospoda dr. A. Ferjančiča, ko sta navdušeno prepevala prelepo pesen.

Godba zaigrala je potem še „U boj“ in baklada vrnila se je na slavnostni prostor v Dol. Logatec.

Tukaj sešel se je prijatelj s prijateljem, znanec pogovarjal se z znancem, pevci prepevali večinoma domače pesni, mladina pa se je vrtila na plesiščih skoraj do zore drugega dné.

Dné 23. julija določena je bila na deveto uro predpoludne živinska razstava.

Ob določenej uri prišli so na okrašeni prostor razsodniki razstave gg.: Frid. Seunig, podpredsednik c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko; I. Wagner, c. kr. deželni živinozdravnik; Gust. Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko in deželni potovalni učitelj, in posestniki Jos. Lenarčič iz Vrhnik, Martin Petrič iz Dol. Logatca in Gašper Kavčič iz Rovt, kjer je bilo že okoli 40 krav, 35 telic in 13 bikov razstavljenih.

Med popisovanjem in ogledovanjem prelepe živine, svirala je godba.

Premije so dobili za lepe bike:

Anton Domicelj, vikar v Črnem vrhu;

Miroslav Vičič, posestnik v Postojini;

Marija Jelovšek, posestnica na Vrhniku;

Anton Kovšca, posestnik v Planini;

Jakob Nagode, posestnik v Gor. Logatcu;

Fran Mihevc, posestnik v Dol. Logatcu;

Fran Istenič, posestnik na Vrhniku;

Matevž Nagode, posestnik v Gor. Logatcu;

Primož Trček, posestnik na Vrhniku.

Za lepe telice:

Štefan Rovan, posestnik v Planini;
Lovrenc Jenčič, posestnik v Dol. Logatcu;
Štefan Novak, posestnik na Vrhniki;
Karol Mayer, posestnik na Vrhniki;

Za lepe krave:

Tomaž Tollazzi, posestnik v Dol. Logatcu;
Gabrijel Jelovšek, posestnik na Vrhniki;
Ivan Rihar, posestnik v Gor. Logatcu;
Ivan Mihevc, posestnik v Dol. Logatcu.

Popoludne ob $1\frac{1}{2}$ uri odrinili smo na raznih vozeh v Planino. Voze preskrbel je g. Tollazzi iz Dol. Logatca.

V Grčarevcu izstopili so oni gospodje in gospe, ki so želeli ogledati dela za odpeljanje vode ob povodnjih v Planinski dolini „pod stenami“, pod vodstvom gospoda Viljema Puticka; drugi pa so se odpeljali z godbo vred v Planino.

„Pod stenami“ — pokazal nam je gospod Putick pričeto delo. Površje zemlje tukaj je čudno. Ne daleč od vasi Jekovca razdvoji se struga reke Unec. V teh strugah teče voda le ob povodnji; pri navadni vodi izgublja se taista že med potoma po brezštevilnih razpokah in luknjah v neznane globočine. Velika množica grušča leži ob skalovji pod stenami in na nobenem kraju se ne more spoznati, da je v zemlji daljni vodotok Unca proti Ljubljani. Ljudska pravljica pripoveduje pač, da leži nekje tukaj zasuta mreža, kamor se je odtekala vsa voda, vendar najstarejši ljudje te doline poznajo to kot pravljico, in ne vedó povedati, kje da je ona mreža. Na več oral v okrožji velikem zemljišči vidijo se kotlom podobne globine, katere ob višjej vodi jednako grušču posrkavajo vodo. Dosedaj morala se je vselej voda v škodo bližnjim senožetim in polju poprej na gotovo višino nastaniti, predno so pričeli delovati ti požiralniki. Teža vode je potisnila s silo doteklo vodo skozi grušč in poprej imenovane požiralne kotline v podzemeljske votline.

Srečno sta se v preteklem letu „pod stenami“ tikoma skalovja, našli dve veliki, rovom podobni votlini. Združili sta

se z onima strugama Unca, v katerih teče voda ob povodnji. S tem se je omejilo poprej škodljivo ponicanje vode v ta dva po 10 m² široka in 18 oziroma 20 m globoka rova. Škodljivi nastop vode se tako odpravlja iz doline in voda odpeljava v bližnje — globoko pod površjem doline ležeče votline, kar se je dejanski tudi skazalo ob zadnji povodnji. Da se pa tekom časa ta umetno napravljena rova z naplavljenim lesom in vejem ne zamašita, napravi se nad vsakim varstvena mreža, ki ima podobo velike kletke, pri kateri ima voda na vseh straneh prost odtok.

Pod vreči podobnim koncem struge Unca sta podzemeljski jami, imenovani v čast našemu gospodu deželnemu predsedniku „baron Winklerjevi jami“. Pred taistimi ležeče skalovje bode se razstrelilo in napravil prosti odtok vodi iz Planinske doline v nižjo ležečo, prostrano Vranjo- in Lippertovo jamo.

Res, da je težko reči, da se povodnji o zimskem času v Planinski dolini s temi napravami popolnoma odstrané, vendar se lahko trdi, da se s tem škodljiva poplavljanja v poletnem času popolnoma odpravijo, da lahko s prepričanjem zagotavlja, da se vsled teh pričetih del tudi zimske povodnji ne bodo dvigale tako visoko, in tudi ne trajale tako dolgo.

Ako se prijetno Planinsko dolino, njene 1800 oral velike senožeti in polje ogleduje o času, ko kakor kača zvijajoča se reka Unec mirno teče v svojej strugi, bi nihče ne verjel, da more ta dolina tekom treh do štirih dnij ob najbujnej rasti, spremeniti se v jezero, da more jedna povodenj — da jeden naliv uničiti vse delo, ves trud jednega leta. Neverjetno je, da se po teh lepih logih in travnikih ob povodnji more voziti s čolnom. Ako se povprašuje po uzroku te zemeljske nezgode, najde se, da taisto prouzročá jedini razložek med v dolino dohajajočo in odhajajočo vodo. Velikanski prostori Planinske jame pri starem gradu, kateri v svojej temi skrivajo dotok vodá iz Postojine in Cérkniškega jezera, očarajo, osupnejo vsakaterega in mu utisnejo neizbrisljiv spomin na te mogočne, čudne podzemeljske jame, v katerih se vode iz jedne kotline v drugo pretakajo. V svetovno znani Postojinski jami, v velikej dvorani, pretresa človeka skrivnostno šumenje Pivke. Ravno ta voda

priteče po 7 km dolgem podzemeljskem teku v veličastni Chorinskega hram Planinske jame, ko se je poprej združila blizu lepega slapa z mogočnim dotokom od Cérkniškega jezera.

Obila množina vode doteče hitro — nagloma v Planinsko dolino, a po malih, deloma tudi zamašenih in zasutih požiralnikih ne mora odtakati tako hitro, ustavi se in zalije dolino. Dela gospoda Puticka pa imajo ravno namen napraviti vodi večji odtok, spraviti brez škode drugim krajem tisto v neznane podzemeljske votline in rešiti s tem prelepo dolino vsakoletnega, škodljivega poplavljenja.

„Pred jamo“ zbrali smo se vsi Logaški izletniki, a tudi mnogo gostov iz Postojine, Št. Petra, Cérknice in Planinske okolice.

Podali smo se potem v jamo — „Chorinskega hram“ — v katero pa vsled velike vode nismo mogli tako daleč iti, kakor je bilo nameravano. Jama bila je lepo razsvetljena, gospod V. Putick razkazoval nam je vozeč se v čolnu z magnezično lučjo skrivnostne votline te prečudne jame.

Očaral nas je pa popolnoma umeteljni ogenj, katerega je napravil gospod I. Hafner iz Logatca. Godec peljal se je v votlino in igral tamkej Ipavčevo „Domovino“ — in „Otok bleški“, da se prelepemu odmevu le prečuditi nismo mogli; pevcu pa so v velikem Chorinskovem hramu zapeli Hajdrihovo „Od Urala do Triglava“ in Nedvedovo „Domovino“.

Po ogledu jame šli smo v gostilno gosp. Antona Kovšca, kjer smo pod z zelenjem okrašenim kozolcem prepevali domače pesni, razgovarjali se o minulej slavnosti, katera je vsled združenja vseh sil velikega Logaškega okraja — da cele Kranjske, izpadla tako veličastno, da ostane nam in potomcem neizbrisljiva.

Slavnost v Begunjah

dné 7. oktobra.

(Popisal nadučitelj Josip Žirovnik).

Slavnost v spomin 40letnega vladanja Njega Veličanstva presvetlega cesarja Fran Josipa I. obhajala je Begunjska šolska mladina v nedeljo dné 7. oktobra v navzočnosti krajnega šolskega sveta, učiteljstva in mnogobrojnega občinstva.

Popoludne po božji službi zbrali so se šolski otroci v šoli v sobi 1. razreda, čegar prednja stena je bila zagrnjena s cesarsko in kranjsko zastavo, a v sredi je visela podoba cesarjeva z zelenjem ovita.

Najprvo je bil nagovor na šolsko mladino. Govoril je č. g. Matej Kljun, tukajšnji katehet. V svojem govoru — okoli pol ure trajajočem — je kazal na mnogoštevilne dobrote, katere je delila in deli cesarjeva dobrotljiva roka in katerih naj se posebno v veseli dan 40letnice njegovega vladanja hvaležno spominjajmo. Posebno otroci naj pomnijo, da je presvetli cesar ustanovil ljudsko šolo. Naj tedaj hodijo pridno v šolo in naj se trudijo, da se bodo pridno učili, kar ravno želi naš deželni oče, presvetli cesar. Po prošnji, naj Bog ohrani in obvarje našega presvetlega cesarja še mnogo let, zapeli so otroci z navdušenjem cesarsko pesen med pokanjem topičev.

Potem so učenci deklamovali različne pesni, nanašajoče se na ta dan in sicer: 1. „Cesarjev dan“ (za ta dan zložena); 2. „Živi svetli cesar naš“; 3. „Grof Rudolf Habsburški“; 4. „Pri-sega v naravi“; 5. „Na moje rojake“; 6. „Spartanka“; 7. „Otrokovo domoljubje“; 8. „Otrokova cesarska pesen“.

Po deklamacijah razdelile so se slavnostne knjižice in sicer so prejeli;

II.	razred 2.	oddelek 20	knjižic	„Naš cesar Fran Josip I.“
II.	» 1.	» 30	»	» „Cesar Fran Josip I.“
I.	» 2.	» 42	»	» „ „ „ „
I.	» 1.	» 53	spomenic.	

Slavnost je bila s tem končana. Domú gredé prejel je še vsak otrok eno štruco kruha pri šolskih vratih, za kateri kruh so premožnejši možje nekaj goldinarjev darovali.

Vsa slavnost bi se imela vršiti „pri lipcah“ na prostém, deset minut od vasi, kjer bi bilo še sajenje cesarskih lip in pogoščenje otrok s sadnim moštom in prosta zabava. A dež nam je zabranil tja iti in vsa slavnost se je morala vršiti v skromnih prostorih šolskega poslopja. Lipe (šest dreves) se bodo sadile v nenavzočnosti otrok, a pri lepem vremenu bomo šli vsi skup tja, da bomo prostor, katerega narod že od nekdaj „pri lipcah“ imenuje, krstili „pri cesarskih lipcah“. In otroci, ko bodo že odrasli v može in žene, se bodo z radostjo spominjali onega slavnostnega leta, ko so bile lipe sajene v trajajoči spomin 40letnega vladanja Njega Veličanstva presvetlega cesarja Fran Josipa I., katerega naj Bog ohrani in obvaruje še mnogo let v srečo svojih zvestih podložnikov.

Slavnost na Blokah

dné 2. septembra.

(Popisal učitelj Henrik Likar).

Bloška občina je slavila štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. pod pokroviteljstvom visokorodnega gospoda Leona grofa Auersperga, c. kr. komornika, dné 2. septembra 1888.

Slavnostni odbor, na čelu mu vrli župan Bloški, gospod Ivan Modic, trudil se je zeló, da bi se slavnost kolikor mogoče dostojno vršila. V ta namen naprosil je posestnike, da so darovali na stotine vitkih mlajev, katere so čvrsti Bloški fantje na slavnostnem prostoru, več dni pred slavnostjo, večkrat do 2. ure v noč postavljali. Sedežev pripravilo se je za 800 oseb, a vsi so bili pod dobro, iz žaganic napravljeno streho. Vse hiše v Novej vasi in Fari bile so z zastavami okinčane, lepi slavoloki s primernimi napisi dičili so omenjene vasi; z eno besedo, vse bilo je praznično oblečeno, od najlepše hiše, do najubožnejše bajte. — Vse se je veselilo in komaj pričakovalo veselega praznika, — redkega praznika, kajti malokateri narod je toliko srečen, da obhaja štiridesetletnico vladanja svojega ljubega vladarja.

Naše veselje kalil je pa vendar strah pred slabim vremenom, kajti močni jug pihal je zeló, ter podil črne, dežne oblake sem čez Snežnik. In res, v soboto pred slavnostnim dnevom, jelo je deževati. Kljub temu je ta večer, predslavnostni večer, razsvitljeno in odičeno Novovas in Faro, med streljanjem topičev, igraje prekorakala mestna godba iz Loža.

Nastopil je slavnostni dan. Močni jug nas ni za badovo plašil. Prepregel je nebo s črnimi oblaki in lílo je, kakor da

bi se oblak utrgal. Kljub temu došla je velika množica ljudi. Odlični gostje, kakor: visokorodni gospod Leon grof Auersperg, kot pokrovitelj veselici, c. kr. okrajni glavar Dr. Karol Russ, c. k. okrajni tajnik gosp. And. Kranner, ves občinski svèt i. t. d., zbrali so se v hiši gospoda Ivana Modica v novej vasi, ter ob 10. uri, na čelu jim mestna godba iz Loža, odkorakali proti Fari, kjer je prečastiti gospod kanonik Urbas iz Ljubljane daroval slovesno sv. mašo. Domači župnik preč. gospod Ivan Kaplenek razlagal je v pridigi ljudstvu pomen izrednega praznika, ter s svojimi vernimi prosil Vsemogočnega, da bi obvaroval in ohranil našega predobrotljivega, našega mogočnega vladarja Frana Josipa I. še dolgo, dolgo, nam v blagor, mogočni Avstriji v čast in slavo.

Sv. maše udeležilo se je tudi lepo število krasotic iz Loške doline v narodni noši. Petje vodil je učitelj od Sv. Vida pri Blokah, gospod Henrik Likar.

Po sv. maši podali so se odlični gostje in ogromna množica ljudi na slavnostni prostor, zunaj Nove vasi. Akoravno je neprenehoma lilo, vendar bilo je ljudstva, da se je vse trlo. Banketa slavnostni odbor ni priredil, ampak bil je navaden skupen obed, brez vse napetosti. Med obedom napivalo se je našemu presvetlemu cesarju, pokrovitelju slavnosti, občini Bloški itd.

Visokorodnega gospoda pokrovitelja pozdravila je belo oblečena deklica Marija Lenarčič, podarila mu šopek cvetic rekoč: „V imenu zbranih Vas pozdravljam, in se Vam zahvaljujem, da ste nas počastili s svojim pohodom in da ste nam naklonili Vaše visoko pokroviteljstvo. Blagovolite sprejeti ta šopek cvetic v spomin in znamenje naše udanosti in ljubezni.“ Uršika Lavrič pozdravila je gospoda c. kr. okrajnega glavarja Logaškega okraja kot namestnika našega presvetlega cesarja.

Popoldan počastil je slavnost s svojo navzočnostjo preč. gospod kanonik Urbas, katerega je tudi belo oblečena deklica Marija Kraševc pozdravila, ter mu podala lep šopek cvetic, potem domači gospod župnik, deželna poslanca gospoda Hinko Kavčič iz Razdrtega in Pakiž iz Soderšice in požarna bramba iz Starega Trga.

V sredi popoldne prenehal je dež in posijalo je gorko solnce, v veliko veselje proslavljenec. Gospod deželni poslanec Hinko Kavčič stopi na nalašč napravljeni oder ter govori slavnostni govor tako-le:

Častiti sorojaki!

Redko kedaj se pripeti, da kak častiti gosp. duhovnik daruje zlato sv. mašo ali pa, da kak zakonski par obhaja zlato poroko. Kedar pa vendar to doseže, ta se sme pač srečnega šteti. Zato pa tudi, kadar se enaka redka svečanost vrši, hité od vsih strani sorodniki, znanci in prijatelji skupaj, da se vdeležé redke slavnosti in s svojim prihodom pokažejo iskreno veselje in radost, katero v svojih srcih občutijo vsled tega, ker je dotični častiti g. duhovnik ali pa dotični zakonski par doživel srečno visoko starost.

Tako smo se tudi mi tukaj zbrali, da proslavljamo svečanost, katera je pa veliko, veliko redkejša, kakor pa pred omenjene. Zbrali smo se namreč, da po svojih močéh proslavljamo silno imenitno svečanost, in ta je: Štiridesetnica vladanja našega presvetlega cesarja Frana Josipa I.

Dné 2. decembra t. l. preteklo bode namreč 40 let, odkar je naš presvetli cesar zasedel cesarski prestol, raz katerega že polnih 40 let z umnim vladanjem osrečuje svoje zvesto mu udane podložnike. Ako pa kdo dolgih 40 let izvršuje svoj težavni posel ali poklic, tedaj pravimo, da goduje štiridesetletnico svojega delovanja. In to dolgo štiridesetletno dobo očetovskega vladanja preživel bode naš premilostivi vladar v 2. dan decembra t. l. Vsegamogočni Bog je toraj našega viteškega cesarja odlikoval s to toliko izredno srečo, za kar moramo biti Vsegamogočnemu iz dna srca hvaležni.

Resničen naš pregovor pravi: Nesreča nikdar ne počiva in tako je tudi. Nesreča preganja ubozega berača kakor imovitega bogataša; ona se ne ozira ne na preprosto razstrgano obleko, niti na bržunasto ali svilnato, z zlatom prepreženo ter z dijamanti in dragimi biseri nakičeno odelo. Nesreča si izvoli uborno kajžo kakor krasno palačo. Tako tudi našemu predobremu cesarju ni bila ta štiridesetletna

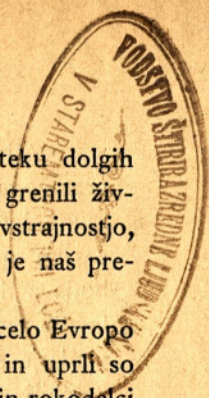
dôba vselej s cvetjem veselja in sreče posuta. V teku dolgih 40 let bili so silno hudi ter burni časi, kateri so grenili življenje našemu vladarju. Ali z uzorno, jekleno vstrajnostjo, katero nosi v plemenitem svojem srcu, premagal je naš presvetli cesar vse zapreke in težave.

Silno viharno za naše cesarstvo, kakor za celo Evropo osode polno, bilo je leto 1848. Tedaj vzdignili in uprli so se narodi tirjaje svobodo in več pravic. Meščanje in rokodelci zahtevali so, da se odstranijo vse one zapreke, katere so ovirale razvitek obrta in trgovine. Bolj zavedni in bolj omikani državljani tirjali so pravic in udeležbo pri upravi in postavo ali zakonodajstvu, to je, zahtevali so, da naj se uvedejo deželni in državni zbori, v katerih bodo ljudski zastopniki ali poslanci javno izrekli želje in zahteve avstrijskih narodov. Da celó miroljubni kmetje prijeli so za orožje, da se osvobodé krutega jarma tlake in desetine.

V tem tako silno viharnem letu vladal je na Dunaju cesar Ferdinand, kateri je bil zasel vladarski prestol po smrti svojega očeta Frana leta 1835. V velikih zadregah sklical je cesar Ferdinand državni zbor in obljubil svojim narodom ustavo, to je, ono, kar so ti od njega v prvi vrsti zahtevali. Na ta način je cesar mislil, da se bodo dali uporniki potolažiti ter da se bode zaželjeni mir povrnil v cesarstvo. Ali vse obljube bile so zaman, bile so brezuspešne; na Dunaju širil se je nemir čedalje bolj in to takó, da se je naposled cesar Ferdinand umaknil iz upornega Dunaja, ter se podal na Moravsko v mesto Olomuc, kjer se je prostovoljno odpovedal cesarski časti.

Ker odstopivši cesar ni imel lastnih otrok, imel bi po obstoječi postavi zasesti prestol brat Fran Karol. A poslednji odkloni cesarsko krono ter jo odstopi svojemu prvorojenemu sinu Fran Josipu, kateri je bil, kakor smo že čuli, dné 2. decembra 1848. leta, v 19. letu svoje dôbe z veliko svečanostjo za cesarja proglašen.

Proglašanje novega mladega cesarja pozdravljali so vsi narodi obširne naše Avstrije z veseljem in navdušenjem.

Ali s cesarsko častjo prevzel je naš presvetli cesar tudi premnoga dela in velike skrbi. V enacih časih, kakor je bilo ravno leto 1848, je cesarska krona silno težavna. A mladega cesarja to ni plašilo, kajti, mislil si je, da kot pravičen vladar bode z dobro voljo in očetovsko ljubeznijo pri svojih podložnih vse dosegel. In ta plemenita misel našega preljubljenega vladarja se je tudi obistinila. Slovani, vedno zvesti državljani, zgrabili so za orožje, ter navdušeni hiteli na bojišča, nad nemirne upornike ali puntarje, kjer so kakor pravi junaci žrtvovali kri in življenje za cesarja in domovino. Nepozabljivi maršal Radecki napravil je mir v Italiji, a hrabri ban Jelačić vodil je junaške brate Hrvate v nemirno Ogersko, kamor so prihitali tudi Rusi, katere je car Nikolaj našemu cesarju na pomoč poslal, in ti so skupno z našim cesarskim vojstvom ali armado pri Vilagošu puntarske Madjare popolnoma porazili in jih ukrotili.

Kakor hitro je bil pa mir se povrnil v naše cesarstvo, pričel je takoj naš predobri cesar skrbeti za blagor svojih državljanov. Popotoval je po kronovinah svojega cesarstva, da je tako spoznal potrebe in težnje dotičnih krajev. Prva skrb mu je bila, da vstreže kolikor mogoče pravičnim željam svojih podanikov.

In tako nam kakor pravi skrbni oče že 40 let deli neprenehoma dobrote. Tlaka in desetina, kateri ste žulili ubozega kmeta, ni ju več. Trgovina, obrt in kmetijstvo se kolikor mogoče pospešujejo, da se kolikor mogoče v občni blagor razvijajo. Nam Slovencem velike vrednosti je pa tudi to, da je naš ljubi materni jezik dobil veljavo v šolah in javnih uradih, kar pred l. 1848 ni bilo. In komu se imamo za vse to zahvaliti, ako ne našemu, tako modremu in dobremu cesarju Fran Josipu I. Zato napravila se je tukaj današnja slavnost, da kot pravi Avstrijani skažemo Bogu in cesarju hvaležnost za nam dodeljene dobrote.

Danes zbrali smo se v tem lepem kraju, da proslavljamo štiridesetletnico našega presvetlega vladarja Fran Josipa I., katerega naj nam vsegamogočni in dobrotljivi Bog ohrani še mnogo, mnogo let v blagor in srečo cele Avstrije.

V dokaz ljubezni in udanosti zakličimo toraj trikratni „slava“ in „živio“ našemu cesarju Fran Josipu I. „Živio!“ „Živio!“ „Slava!“

Ljudstvo zaorilo je trikratni gromoviti „Živio!“ in „Slava!“ da je odmevalo od gore, ter se razlegalo daleč okoli.

Tombole udeležila se je ogromna množica ljudi in je donesla lep dobiček. Ko se je stemnilo, priredil je gospod Ljud. Ševar umeteljni ogenj, kateri se je izvrstno obnesel.

Med posameznimi točkami peli so pevci narodne pesni, godba je igrala, mladina pa rajala na dveh plesiščih pozno v noč.

Veselica, katere se je udeležila tolika množica ljudi, vršila se je v najlepšem redu, kar je gotovo lepo in hvalevredno zlasti za Bloško mladino.

H sklepu naj še omenim, da je podaril pokrovitelj slavnosti 100 gl. slavnostnemu odboru. Srčna hvala mu! Tudi veselica sama donesla je precej dobička, kajti prodali so se vsi mlaji na korist blagajni slavnostnega odbora. Jed in pijačo preskrbel je odbor in tudi dobiček od tega imel. Brhke gospice Bloške stregle so ljudstvu brezplačno in tako dobiček povekšale. Tudi njim srčna hvala!

V trajen spomin bode odbor iz tega dobička in še iz prostovoljnih doneskov nakupil dreves, ter zasadil štiri drevo-rede in sicer: iz Nove vasi proti Fari, proti Nemškej vasi, proti Glini in proti Vélíkem vrhu.

Da se je veselica tako lepo vršila, zahvaliti se je marljivemu odboru, zlasti njega načelniku gospodu Ivanu Modicu, nadžupanu Bloškemu, za tem gosp. župniku Ivanu Kapleneku, kateri je ta dan lepo število knjižic „Naš cesar“ med prosto ljudstvo razdelil, vrlim posestnikom in fantom Bloškim, kateri so toliko število mlajev darovali, ter iste brezplačno postavljali.

Tako slavila je velika občina Bloke, s svojima podobčinama Sv. Vid in Sv. Trojica, štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja Fran Josipa I., ter pokazala, da ljubi, da spoštuje svojega višjega vladarja, kateremu bodi vedno: Slava! Slava! Slava!

Slavnost v Cérknici

dné 16. septembra.

(Popisal nadučitelj Karol Dermelj.)

N spomin 40letnice Nj. Vel. presvetlega cesarja Fran Josipa I. nasadil se je v trgu Cérknica dné 11. aprila 1888 dvojni drevored, in sicer pod imenom: Fran Josipov in Elizabetin drevored. Pred nasadbo bila je sv. maša, pri kateri je pela šolska mladina. Po sv. maši imel je gospod dekan primerni govor, za katerim sta se zahvalna in cesarska pesen zapeli. Vsa šolska mladina udeležila se je te slavnosti ter sama zasadila lipo pod imenom „Cesarska lipa“.

Dné 16. septembra 1888 obhajala je občina Cérkniška, združena z narodno čitalnico in požarno brambo, 40letnico Nj. Vel. presvetlega cesarja Fran Josipa I. s sledečim vspeodom: Ob polu desetih zjutraj bil je shod došlih gostov, požarnih bramb in slavnostnega odbora v čitalniških prostorih, od koder je slavnostni sprevod šel v farno cerkev. Tam bila je ob 10. uri sveta maša, pri katerej je pel čveterospjev moškega zbora slavne Ljubljanske čitalnice, gg. Pribil, Gerbic, Pucihar in Paternoster.

Pri slavoloku pod lipo pozdravila je gospodična Matilda Obrezova c. kr. okrajnega glavarja preblagorodnega gosp. dr. Russa s sledečim nagovorom:

Dobro došli gospod okrajni glavar,
Cérknica Vam navdušeno kliče: „Na zdar!“
Cérknica je vedno zvesta cesarju,
Udana tudi okrajnemu glavarju.
V znamenje udanosti in spoštovanja
Ta šopek cvetic Vam poklanja!

Potem nagovori gdč. Ivana Završnikova preblagorodnega gospoda dr. Vošnjaka, deželnega poslanca, sledeče:

Preblagorodni gospod!
Čisla Vas ves slovenski rod.
Občina naša tukaj zbrana
Pozdravlja svojega častnega občana,
V znamenje spoštovanja ta šopek sprejmite,
Svojo naklonjenost nam še ohranite!

Po dokončani sv. maši bilo je blagoslovljenje orodja požarne brambe, pri katerem je zapel slavni čveterospev: „To je gospodov dan“.

Častiti gospod dekan Fran Kunstel imel je govor na zbrano požarno brambo.

Zatem zaigra godba cesarsko pesen, in prične se sprevod na slavnostni prostor, kjer je bilo defiliranje zbranih požarnih bramb pred c. kr. okrajnim glavarjem.

Ob 1. uri bil je skupni obed, pri katerem so se vrstile napitnice od č. gg. Josipa Milavca, dr. Russa, Fr. Kunstelja, Fr. Gerbiča, dr. Vošnjaka, Iv. Šafarja itd.

Po obedu stopi g. dr. Vošnjak na oder ter razloži v svojem slavnostnem govoru pomen slavnosti ter našteje dobrote, katere so Slovenci v teku štiridesetletnega vladanja Njih Veličanstva presvetlega cesarja vživali. Slavnostni govor sprejet je bil z gromovitimi „Živio“-klici, med katerimi je igrala godba „Cesarsko himno“.

Sedaj zapoje imenovani čveterospev nekatere pesni, katere so bile od občinstva navdušeno sprejete.

Po dokončanem petji sledilo je srečkanje, katerega čisti dohodek namenjen je bil dobrodelnemu namenu.

Ob 8. uri zvečer igrala se je na prostem igra: „Bog Vas sprimi“ tako izvrstno, da je bilo ljudstvo iznenadeno nad tako dobrim uspehom.

Ob 9. uri napovedan je bil slavnosti sprevod po trgu. Zbrane požarne brambe, na čelu jim godba, napravile so bakljado, kakoršne še ni bilo v trgu. Vse hiše po trgu bile so krasno razsvetljene. Na mnogih hišah videli so se transparenti s podobami Njih Veličanstva presvetlega cesarja in cesarice,

cesarjeviča Rudolfa in cesarjevičinje Štefanije. Tabor odlikoval se je z napisom:

Tabor bil sem, tabor bom,
Za cesarja, vero, dom!

Na bližnjih hribih zažigali so se kresovi in umeteljni ogenj. Posebno lepo razsvitljena bila je več sto let stara lipa ter se nekako ponosno odlikovala med drugimi.

Po končanem sprevedu pričela se je prosta zabava s plesom in petjem, katere konec je bil še le pozno v jutro.

Tako vršila se je slavnost, katera ostane vsem Cérkničanom v vednem spominu.

Slavnost v Črnem vrhu

dné 4. oktobra.

(Popisal nadučitelj Ivan Pipan.)

Na predvečer slavnosti, katero je praznovala šolska mladina Črnovrška z učitelji v spomin 40letnega vladanja presvetlega cesarja Fran Josipa I. dné 4. oktobra 1888. leta in godu presvetlega cesarja je bila vas lepo razsvetljena, na višinah okoli Črnega vrha so goreli kresovi. — K temu vspehu je mnogo pripomoglo županstvo, ki je vsled želje šolskega voditelja dné 30. oktobra z oklicem pred cerkvijo na to opozorilo ljudi.

Dné 4. oktobra, ob 9. uri je bila slovesna sv. maša s „zahvalno pesmijo“, katere so se udeležili občinski in krajnega šolskega sveta odborniki, šolska mladina z učitelji in mnogo občinstva. Po maši je voditelj šole razložil otrokom v šoli pomen slavnosti ter jih posebno opominjal k ljubezni in zvestobi do presvetlega vladarja ter je s trikratnim „živio“- in „slava“-klicem končal svoj govor. Za tem so šolarji zapeli „Cesarsko pesen“, katerej je sledilo še več družih pesnic.

Šolski voditelj je nabral pri prijateljih šolske mladine 25 gld. 57 kr., in za ta denar je bilo sedaj vseh 144 navzočih šolarjev pogoščenih z juho, mesom, kruhom in vinom. Vso pojedino je priredil Jurij Lampe, gostilničar in ud krajnega šolskega sveta, brezplačno, ko se je meso, moka in vino iz gorenje svote nakupilo.

Po jedi so se vršile na prostem otroške igre in nazadnje so se med tiste šolarje, ki znajo že brati, razdelile knjižice „Naš cesar“ ali „Cesar Fran Josip I.“, tisti pa, ki ne znajo brati, so dobili „Spomenice“ v dar; vse te dari je pa kupil krajni šolski svet.

Sklepično so otroci še enkrat zapeli „Cesarsko pesen“ in so se „živio“ klicaje presvetlemu cesarju okoli 4. ure popoldne veselih src razšli vsak na svoj dom.

Slavnost v Godoviču

dné 21. junija.

(Popisal učitelj Jos. Petkovšek.)

Gločno ob tričetrt na osem zjutraj dné 21. junija (bilo je ravno na dan sv. Alojzija) zbere se vsa šolska mladina v šolski sobi. Od tod se podá pod vodstvom učitelja v cerkev k sveti maši, kojo je gospod župnik ob 8. uri daroval. Po sv. maši zbrali so se otroci zopet v šoli, kamor je prišel tudi gospod župnik in predsednik krajnega šolskega sveta. Tù je imel najprvo slavnostni govor g. učitelj. V svojem govoru je pojasnil pomen tistega dné, ter opisal lepe lastnosti viteškega avstrijskega vladarja Frana Josipa I., zaščitnika vseh narodov. Temu je sledila cesarska pesen; pela jo je šolska mladina.

Na to spregovori čast. gosp. župnik Val. Klobovs, ter od svoje strani z mičnimi besedami povdarja ljubezen presvetlega vladarja do šolske mladine, dobrote, koje on deli svojim podložnim in poudarja posebno hvaležnost, katero smo mu vsled obilnih dobrot dolžni.

Po kovčanem govoru so se podali vsi na bližnji hribček, kjer so se zabavali otroci prosto z veselimi igrami. Gospod predsednik jih je oblagodaril z črešnjami in kruhom. V nepopisnem veselji in naudušenji so se podali otroci okoli ene ure popoldne vsak na svoj dom.

Slavnost v Hotederšici

dné 21. junija.

(Popisal učitelj Mihael Kabaj.)

Dné 21. junija bila je v proslavo štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Fran Josipa I. ob 8. uri zjutraj sv. maša in pridiga. Po sv. maši šli so otroci z gosp. učiteljem pod kozolec g. Ivana Korčeta. Tukaj je g. župnik Josip Belar imel jako lep nagovor šolski mladini in pričujočim udom krajnega šolskega sveta o dolžnosti in ljubezni šolske mladine do presvetlega cesarja in njegove prevzvišene rodovine. Govor končal se je s trikratnim „živio“ na presvetlega cesarja, na kar so otroci zapeli cesarsko pesen.

Na to bili so otroci pogoščeni s kruhom in vinom, da so ložeje prepevali mnogobrojne mične pesni, igrali različne igre do obeda. Za obed so dobili okusno juho, meso, prikuho, kruh in kozarec vina. Po obedu se je zopet pelo in igralo do tretje ure popoldne. Veselica se je končala s trikratnim „živio“ na presvetlega vladarja in s cesarsko himno.

Za pokritje stroškov te veselice je zložilo ljudstvo tega šolskega kraja znesek 25 gld., in sicer nabral je te denarje predsednik krajnega šolskega sveta gosp. Matija Plečnik.

V proslavo štiridesetletnice vladanja našega presvetlega vladarja je postavil tukajšnji krajni šolski svet trajen spomin s tem, da je naročil po nasvetu g. učitelja od gosp. Ogorevca v Brežicah na Štajerskem mnogo cepičev angleške zlate parmene, do sedaj v tem šolskem kraju neznane jabolčne vrste. Poleg te bilo je še mnogo drugih cepičev žlahtnih jabolčnih in hruškovih vrst. — Krajni šolski svet dal je ljudstvu javno oklicati, da naj pripravijo v ta namen jabolčnih in hruškovih divjakov. Cepiči so se oddajali brezplačno različnim posestnikom, da se s tem obudi veselje do prekornega sadjarstva.

Slavnost v Idriji

dné 18. avgusta.

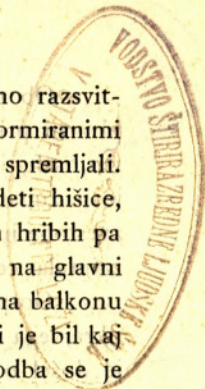
(Popisal šolski vodja Jakob Inglič.)

N proslavljenje 58. rojstnega dné in 4oletnega preslavnega vladanja Nj. veličanstva presvetlega cesarja Fran Josipa I. je mestna občina Idrijska v zvezi s c. kr. rudniško direkcijo sledeče ukrenila:

Dné 17. avgusta se je mesto praznično obleklo, kajti staro in mlado, vse je tekmovalo, kako bi zamoglo k tej slovesnosti kaj pripomoči. Dečki so nosili hojevje in bršljan, deklice so nabirale cvetlice, dekleta in žene so pletle in vile šopke in vence, fantje in moške pa so postavljali mlaje, na katerih so vihrale cesarske in narodne zastave. Proti 6. uri zvečer sprehajalo se je na stotine ljudi po ulicah in z veselim srcem si ogledovalo okinčano mesto. Cerkev, mestna hiša, šola in grad so bili lepo ozaljšani. Še pred sedmo uro zvečer je čakalo obilo občinstva pred gledališčem, in ko se ob 7. uri vrata odpró, je bilo gledališče v kratkem času prenapolnjeno in blagajnica se je morala zapreti. Ko se je zagrinjalo vzdignilo, zaigrala je godba cesarsko himno in pred sabo si videl tablô: Podobo presvetlega cesarja Fran Josipa I. okinčano, na desno alegorično Avstrijo, ob straneh pa avstrijska ljudstva v narodnih nošah — prekrasen prizor; vse navzoče občinstvo je pelo z navdušenjem prvo in zadnjo kitico cesarske pesni. Ko je zagrinjalo padlo, pokazati so se vsled burnega ploskanja in klicanja morali še enkrat. Potem se je pričela gledališčna igra „Marijana“, slika iz ljudskega življenja v petih dejanjih, katero so čitalniški diletantje s pomočjo g. A. Kleča, učitelja v Cérknici, prav izvrstno predstavljali. Čisti dohodek bil je namenjen za revno šolsko mladino.

Ko smo iz gledališča prišli, je bil trg bengalično razsvitljen. Prikorakala je rudniška godba z na novo uniformiranimi rudarji, ki so z lampijoni in jamšarci godbo po mestu spremljali. Mesto je bilo čarobno razsvitljeno, kajti ni bilo videti hišice, ki bi ne bila lepo primerno razsvetljena. Po bližnjih hribih pa so plamteli kresovi. Ko je prišla godba z baklado na glavni trg, ustavila se je pred občinsko hišo, kajti tu je bil na balkonu izpostavljen kip presvetlega cesarja Fran Josipa I., ki je bil kaj okusno okrašen in od stotin lučič razsvetljen. Godba se je ustopila v krog in igrala dva komada, vmes pa so peli čitalniški in bralnega društva pevci, dva lepa in močna zbor, nazadnje pa cesarsko pesen, katero je godba spremljala. Navzoče občinstvo pa je zaklicalo navdušeno trikrat „živio“ in „slava“ presvetlemu cesarju. Občinstvo se je veselo, a mirno razšlo z gotovim upanjem, da bomo imeli drugi dan lepo vreme in vesel praznik v čast svojemu ljubljenu vladarju. Pevci pa so se zabavali v pivarni, kjer so zbrane goste kratkočasili z lepimi pesnimi v pozno noč.

V soboto 18. avgusta pa je začelo ob 1/25. uri pokanje topičev, katero je bilo neprenehoma, dokler ni 101 strel počil; rudniška godba pa je po mestu svirala. Ob 9. uri so se zbrali veterani pod vodstvom svojega predsednika in odkorakali so z zastavo in z godbo v grad, kjer so bili zbrani rudarji, kovači in tesarji v novi opravi. Ob 10. uri so se vzdignile zastave in godba je zaigrala cesarsko himno. Ko pa je godba koračnico zasvirala, uvrstili so se najprej kovači s svojo zastavo, potem veterani, godba, za njo rudarji in člani čitalnice s svojima zastavama, za njimi pa mestni župan s svetovalci, c. kr. rudniški nadsvetnik z vsemi rudniškimi uradniki in vajenci, c. k. sodnik, davkarski in gozdarski uradniki, za njimi pa na stotine družega občinstva, in odidejo v farno cerkev, kjer je že bila vsa šolska mladina s svojimi učitelji in učiteljicami zbrana. Točno ob 10. uri se je pričela sv. maša, katero je daroval prečastiti gosp. dekan Josip Kogej z asistencijo. Po maši je bila zahvalna pesen, potem ste se pa navdušeno peli prva in zadnja kitica cesarske himne. Po maši je bilo defilovanje pred šolo, ali tukaj je močen dež razpodel zbrano občinstvo.

Ob 1. uri popoldan je bil skupni obed v lepo okrašeni pivarni pri „Črnem orlu“. Pri obedu, katerega se je udeležilo 120 oseb, je svirala c. kr. rudniška godba. Prvo napitnico napil je g. župan Štef. Lapajne v imenu mesta in prebivalcev v dokaz zvestobe in lojalnosti presvetlemu cesarju Fran Josipu I. Godba je zaigrala cesarsko himno in gostje so peli stojé cesarsko pesen.

Gospod dr. Sterger, kot namestnik gospoda ces. kralj. okrajnega glavarja dr. K. Russa, prebral je na to telegram, ki je došel od gosp. okrajnega glavarja, glaseč: „Iz daljave kličem Vam: Naj bi Avstrije sinovi, ki so se zbrali k proslavljenju 40letnice Nj. veličanstva v Idriji, bodi-si da jim je tekla zibelka na severu ali na jugu naše ljubljene domovine, v edinosti delovali na čast staroslavne države, naj bi bili na vse čase bratov složno ljudstvo v nikaki sili neločičih se in v nikaki nevarnosti. V to svrho velja moj trikratni: „Na zdar!“

Na to poprijel je besedo gospod župan in je obljubil v imenu zbranih, da hočejo vedno združeni in presvetlemu cesarju neomahljivo zvesti ostati, ter je prosil gosp. dr. Stergarja to gospodu okrajnemu glavarju poročati, kar je dotični gospod tudi storiti obljubil.

Predstojnik veteranskega društva, g. Fr. Kos, napil je v imenu društva presvetlemu cesarju Fran Josipu I. kot društvenemu pokrovitelju in kumici društvene zastave presvetli cesarici Elizabeti. „Živio“- in „slava“-klici so odmevali po dvorani in godba zasvirala je cesarsko himno.

Gospod V. Treven napil je ministru grofu Falkenhaynu, ker je blagi gospod v kratkem rudarskem stanu mnogo pomogel k boljšemu življenju.

Šolski vodja gosp. J. Inglič napil je v imenu slavnostnega odbora in se zahvalil za podporo in pomoč, katero je v tako obilni meri dal, da se je mogla slavnost tako lepo izvršiti, veslepoštovanemu gosp. Ivanu Novaku, c. kr. rudniškemu predstojniku in nadsvetniku. Gostje so navdušeni vstali in odmevali so „slava“- in „živio“-klici, da ni bilo ne konca ne kraja.

Na to pa je napil gospod c. kr. nadsvetnik J. Novak v slovenskem jeziku na složno delovanje mestne občine in c. k. rudniške direkcije.

Gospod Idrijski župan napil je precastitemu gospodu dekanu J. Kogeju in častitej duhovščini.

Gospod dr. Kaisersberger napil je vsem tujim gostom in damam za požrtvovalni trud.

Med obedom so tudi čitalniški in bralnega društva pevci kratkočasili goste z lepim petjem. Akoravno se je zarad deževnega vremena popoldanska veselica na „Zemlji“ nekoliko podrla, se je vendar zbralo veliko občinstva na Zemlji. Nekateri so rajali, drugi kegljali, tretji streljali, otroci pa pod vodstvom gospoda učitelja A. Novaka razne igre igrali, tako da se je vendar kazalo živahno in veselo življenje.

Proti sedmi uri pa stopi na nalašč za to prirejen oder šolski vodja g. Inglič in prebere od deželnega poslanca gosp. Stegnarja iz Ljubljane došli telegram: „Navdušenim današnjim „živio“-klicem slavne Idrije na Njega veličanstvo pridružim se tudi jaz najudaneje. Slava slaviteljem!“

V naslednjem govoru razložil je gospod vodja J. Inglič pomen slavnosti.

Visokočastita gospoda!

Slavno občinstvo!

Kaj nas je danes tukaj v tako mnogobrojnem številu skupaj zbralo? — Odgovor na to vprašanje pač ni težak; kajti danes obhajamo dvojni praznik, in sicer: 58letni rojstni dan našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. in 40letnico njegovega proslavnega vladanja. Tù se spodobi, da si njegovo življenje nekoliko ogledamo. Danes pred 58 leti je zagledal naš presvetli cesar luč tega sveta kot najstarejši sin nadvojvode Fran Karola in nadvojvodice Zofije. Oče njegov je bil sin cesarja Frana I. in Marije Terezije, vnukinje preslavne cesarice Marije Terezije, tedaj v obojem pokolenji pravnik te modre vladarice. Mati njegova, Zofija, je bila po rodu princesinja Bavarska.

Stari oče našega cesarja, cesar Fran I. ga je posebno ljubil, kakor je že sploh navada, da imajo dedje svoje vnuke kaj radi. Vsak dan so mu ga mogli pripeljati, da sta se sprehajala in igrala po vrtih in travnikih. Nekega dné prideta, sprehajaje se po parku Laksenburškem, do vojaka, ki je na

straži stal. Mlademu nadvojvodi zasmili se ubogi vojak, katerega je peklo vroče solnce, ter naprosi deda, da bi mu kaj podaril. Ded vzame iz žepa nekoliko srebernic in jih dá malemu Franciku, tako so ga navadno imenovali, da bi jih vojaku podaril. Toda stražnik je dobro poznal svojo dolžnost; strmo je stal in držal puško prezentovano pred seboj, ne da bi se bil zmenil za to, kar se je krog njega godilo. Ko mladi nadvojvoda Francek vidi, da vojak ne vzame njegovega darú, poprosi cesarja, da naj mu to veleva. Cesar pa prime dečka in ga dvigne do torbe za patrone, v katero mali dobrotnik svoj dar vrže, rekoč: „Zdaj pa ni več revež!“ In tako je mladi nadvojvodič zgodaj pokazal svoje dobro in usmiljeno srce.

Cesar Fran je umrl leta 1835 in kmalo je minul čas čistega otroškega veselja, kajti začela se je za mladega nadvojvoda dóba učenja. V to svrho so mu izbrali najizvrstnejše učitelje, in mladi nadvojvoda Fran Josip moral se je poleg veronauka, nemščine, zgodovine, latinščine, grščine, francoščine in angleščine učiti še najpoglavitnejše jezike avstrijskega cesarstva: laški, madjarski, češki in poljski.

S trinajstim letom pričelo se je tudi vojaško vežbanje, ki je bilo izročeno učenemu polkovniku pl. Hauslabu. Mladega Francija vojaštvo iz početka ni kaj veselilo, še celó konj se je bal; a to je kmalo minulo, in čez malo časa sukal je visoki novinec spretno sabljo in puško in je kakor star topničar korakal krog topa, kajti moral se je kakor navaden prostak, čegar obleko je tudi nosil, vsega iz početka in temeljito naučiti. Tako je prišel polagoma do poveljništva nad stotnijo in naposled nad polkom. Potem se je učil tudi vojaških ved in drugih vednosti. Tako je rasel nadvojvoda Fran na duhu in telesu. Bil je spreten jahač, izvrsten strelec, vrhu tega pa tudi izobražen kakor malokateri mladenič njegovih let. Dné 16. oktobra 1847 je nastopil prvikrat javno, in sicer v Pešti, kjer je vpeljal v imenu svojega strica, cesarja Ferdinanda, bratranca svojega Štefana kot komitatskega glavarja. Lepi madjarski govor je zbrane velikaše tako navdušil, da so govornika z burnimi „eljen“-klici pozdravili.

Prihodnje leto mislili so Fran Josipa poslati na Češko za cesarjevega namestnika; a ker so se ravno takrat uneli nemiri, moral je na Laško v tabor Radetzkyjev, kjer je v bitvi pri St. Luciji blizo Verone 6. maja prvokrat stal v ognji in kazal toliko neustrašenost in hrabrost, da so ga občudovali vojaki in mu je glasno izrekel popolno priznanje maršal oče Radetzky.

Z Laškega napoti se princ v Innsbruck, kjer so takrat bivali stariši njegovi in cesar Ferdinand. Ta čas nastopili so dogodki, ki so bili zanj in za domovino našo neizmerno pomenljivi.

Leto 1848 bilo je viharno in osodepolno ne samo za naše cesarstvo, ampak za vso Evropo. V tem letu so se vzdignili in uprli narodi in tirjali večje svobode in večjih pravic. Najhujši uporniki so bili v glavnem mestu našega cesarstva, na Dunaji. V tem neizmerno viharnem času je vladal v Avstriji cesar Ferdinand. On je obljubil svojim narodom ustavo in sklical državni zbor, ker je mislil, da se potem zopet povrne mir v deželo. Ali temu ni bilo tako. Dunajčani so prihajali vedno nemirnejši in okolnosti so bile take, da se je cesar Ferdinand umaknil iz upornega Dunaja v Olomuc na Moravskem ter se tam prostovoljno odpovedal cesarskemu prestolu, katerega bi bil imel zdaj zasesti njegov brat Fran Karol; ali tudi ta ni hotel prevzeti žezla in cesarske krone, odstopil jo je svojemu prvorojencu Fran Josipu, ki je bil z veliko svečanostjo proglašen za cesarja dné 2. decembra 1848 v 19. letu svoje starosti. To proglasilo novega in mladega cesarja so pozdravili narodi z največjim veseljem in navdušenostjo. Zna se, da je mladi cesar Fran Josip, imel mnogo dela in velike skrbi, ko je nastopil vladarstvo. „Z Bogom mladost moja!“ rekel je, ko je vsprejel žezlo, znamenje cesarske oblasti, dobro vedoč, da se mu je zdaj odpovedati vsemu, kar razveseljuje njegovo mlado srce. Ni mu bilo neznano, da je cesarska krona težka, da so skrbi velike in delo ne majhno, posebno v tako viharnem času — 1848. leta. Da se težave premagajo, treba je bilo združenih moči, in zato si je cesar Fran Josip vzel za svoje geslo besede: „Viri bus unitis“, t. j. z združenimi močmi!

S krepko roko je prijel mladi cesar državno krmilo. Prva ministra sta mu bila knez Schwarzenberg in grof Stadion. Državni zbor v Kromežiru na Moravskem, ki je mnogo govoril, a malo storil, je bil razpuščen.

Vojska na Laškem, ki se je leta 1849 z nova začela, trajala je le pet dni. V krvavej bitvi pri Novari je stari junak Radetzky slavno premagal Pijemonteze; in tudi ustaja na Ogerskem je bila s pomočjo ruskega cesarja Nikolaja I. zadušena. Mir je bil zdaj po vsej Avstriji, državna veljava se je tudi na zunaj povzdignila in v Olomucu je 1850. l. tudi Prusija prijenjala, ali tega ponižanja ni pozabila nikoli.

Vi spomin srečne rešitve cesarja iz morilčevih rok so na Dunaji začeli zidati velikansko cerkev, katero so slovesno odprli in v božji hram posvetili dné 24. aprila 1879. leta na dan srebrne poroke cesarjeve; kajti dné 24. aprila 1854 se je vršila poroka našega presvetlega cesarja z bavarsko prince-sinjo Elizabeto, in ta dan je bil dan občne radosti in navdušenja za vse avstrijske narode.

Dné 5. marca 1855. leta dal je Bog mladima poročen-cema prvo hčer Zofijo, katero jima pa je zopet vzel 1857. l. V dan 12. junija 1856 pa sta dobila drugo hčerko Gizelo, ki je zdaj že omožena s princem Leopoldom Bavarskim. Tretja hčer jima je bila rojena 22. aprila 1868. leta z imenom Valeria. Leta 1856 sta popotvala Nju Veličastvi po Štajerskem in Koroškem, in ravno tistega leta sta se mudila tudi meseca novembra tri dni v Ljubljani, kjer je cesarica praznovala svoj god. Od tod sta se podala v Trst in Benetke. Na potu proti domu obiskala sta tudi Postojnsko jamo ter si ogledala podzemeljsko čudo naše dežele. Veliko veselje je doživel cesarski par in ž njim tudi zvesti narodi, ko je 21. avgusta 1858 naznanjal 101 strel, da se je rodil prestolonaslednik in cesarjevič, kateremu so dali pri sv. krstu ime slavnega pradede: Rudolf.

Leto 1859 pa je prineslo našemu premilostljivemu vladarju zopet veliko skrbi in britkih ur. Sardinski kralj Viktor Emanuel si je že od nekdanj prizadeval Avstriji odtrgati lombardo-beneške dežele, in v to svrho stopi v zvezo s

tedanjim francoskim cesarjem Napoleonom III. Vname se huda vojna. Pri Magenti in Solferini premagajo zavezni sovražniki našo armado, dasi se je s prečudovito hrabrostjo bojevala. Avstrija je zgubila krasno Lombardijo.

V teku te vojske se je zopet pokazala požrtvovalnost in domoljubnost avstrijska v najlepšem svitu; posebno so po naših, v obližji bojišča ležečih krajih prav samaritansko skrbeli za ranjence, in cesarica se je, potujoča svojemu sprogu naproti, pomudila dva dni v Ljubljani, ter prišla večkrat ranjene vojake tolažit.

Hvaležen za toliko dokazov ljubezni in zvestobe podelil je 20. oktobra leta 1860 cesar Avstriji ustavo, v kateri se je prostovoljno odločil deliti svojo postavadajavno oblast z narodovimi zastopniki. S tem je še bolj utrdil ljubezen, ki veže nanj narode njegove.

Leta 1864 se je vnela vojska, katero je začela Avstrija v zvezi s Prusijo proti Dancem zaradi Šlezvika in Holštajna. Avstrijski vojaki so si v tem boji nabrali novih lavorik, in junak Tegetthoff se je tu prvokrat odlikoval v pomorskem boji pri otoku Helgoland. A že dve leti pozneje napovedó Prusi, ki so bili prej naši zavezniki, zarad teh dveh deželic našemu cesarju vojsko. Ta priložnost je mikala tudi Italijane, in zato stopi laški kralj v zvezo s Prusi. Od dveh strani primejo sovražniki našo državo, in vendar so naši vojaki pod nadvojvodom Albrechtom slavno zmagali mnogoštevilneje Lahe pri Kustoci 24. junija, mornarji pa pod Tegethoffom v sijajnej bitki pri otoku Visu 21. julija. Ker so pa Prusi vsled boljše oborožbe premagali naše pri Kraljevem Gradcu 3. julija, izstopil je naš cesar iz nemške zveze in prepustil Benečijo Italijanom ter pripoznal laško kraljestvo.

L. 1867 je sklenil cesar z Ogrri pogodbo, po kateri je dobila Ogerska svojo vlado, t. j. svoje ministerstvo in svoj državni zbor. S to delitvijo Avstrije v dve polovici so bili Ogrri popolnem zadovoljni in 8. junija 1867 je bil naš cesar v Budapešti slovesno kronan, s krono sv. Štefana. Dné 22. dec. istega leta je potrdil presvetli cesar državne osnovne postave, ki vsem državljanom zagotovljajo osebne svoboščine ter enakost

pred postavo in vsakemu narodu pravico in zmožnost do razvoja svojega jezika. Zdaj se pričenjajo leta mirnega domačega dela. Cesar je potrjeval nove postave, ki so predru-gačile skoro vse razmere na Avstrijskem. Koliko se je pre-naredilo in poboljšalo pri sodnijah, v šolstvu in vojaštvu. Koliko se je storilo za trgovstvo in promet, za gospodarstvo in kmetijstvo, za znanosti in umetnosti! Kaj zamore Avstrija v izdelkih dlani in uma, pokazala je svetovna razstava na Dunaji l. 1873. Kaj zamore hrabrost in junaštvo naših vojakov, svedočijo besede, katere je ravno pred desetimi leti poveljni general Filipovič presvetlemu cesarju takorekoč za vezilo k rojstnemu dnevju poročal. Glasé se: „Bosna se uklanja Vašemu Veličanstvu.“

Tako stoji naše cesarstvo veliko in mogočno med dru-gimi evropejskimi državami. Njemu na čelu pa je preblagi, velikodušni cesar Fran Josip I. Ni ga vladarja sedanje dôbe, katerega bi podložniki tako spoštovali in ljubili, kakor Avstri-jani svojega. Saj pa presvetli cesar tudi zasluži to spoštovanje in ljubezen, kajti on sam je zgolj ljubezen in dobrota. Pri vsaki priliki, kadar zadene njegove podložnike kaka nesreča, bodisi po ognji, povodnji ali toči, je presvetli cesar prvi, ki hiti ponesrečenim na pomoč. Sleherni dan imamo priliko v časnikih brati, koliko je dobri vladar za to ali ono koristno napravo iz svojega lastnega premoženja daroval. Vsled tako velike dobrodelnosti se je pa tudi ljubezen in udanost mnogo-narodne Avstrije večkrat sijajno pokazala, zlasti o njegovi poroki leta 1854, o 25letnici vladanja presvetlega cesarja leta 1873, o srebrnej poroki Nju Veličanstev leta 1879, o priliki poroke cesarjeviča Rudolfa dné 10. maja leta 1881 in o pri-liki 600letnice, ko smo imeli čast in veselje svojega preljub-ljenega vladarja in cesarja tudi v Idriji navdušeno pozdravljat. Ravno ta iskrena ljubezen in neomahljiva zvestoba navdaja naša srca tudi danes, ko praznujemo 58. rojstni dan našega presvetlega cesarja in 40letnico njegovega preslavnega vladanja. Zakličimo toraj iz dna svojih vedno zvestih in do zadnjega zdihljeja udanih src:

„Bog živi našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. in presvetlo cesarico Elizabeto!“

„Bog živi cesarjeviča Rudolfa in cesaričinjo Štefanijo!“

„Bog ohrani vso hišo Habsburško!“ „Živio!“ „Živio!“ „Živio!“

Godba je zdaj zasvirala cesarsko himno, otroci pa so zapeli taisto s krepkimi glasovi.

Ob 8. uri je naznanil strel iz topa, da se prižge umetelni ogenj. Tukaj je bilo na stotine ljudi, ki so občudovali čarobno delo gosp. A. Harmela. Po zadnjem strelu pa se je ljudstvo razšlo na pripravljene prostore in se v pozno noč radovalo na „Zemlji“.

Dneva 17. in 18. avgusta 1888 ostaneta z zlatimi črkami zapisana v zgodovini Idrijski.

Ker pa pri tej slavnosti ni bilo mogoče tudi šolske mladine pogostiti in obdariti, zgodilo se je to na imendan Našega presvetlega cesarja Fran Josipa I., to je 4. oktobra, ker ta dan se je šolska mladež udeležila slovesne sveti maše, potem pa se je med njo razdelilo 150 knjižic „Naš cesar“ 1848—1888, katere je slavna c. kr. rudniška direkcija v ta namen naročila. Popoldan bilo je pogostovanje na „Zemlji“, za kar je mestni občinski zastop votiral 120 gld.

Za znesek 40 gld., katere so čitalniški diletantje od zadnjih dveh gledališnih predstav za revno šolsko mladino darovali, in za zbirko, kojo je šolski vodja med mestnim prebivalstvom napravil, pa se je omislila obutev in obleka, ter se je na slavnostni dan 2. decembra t. l. po sv. maši med revne učence in učenke razdelila, in tako so se v Idriji slavnosti 40letnice preslavnega vladanja Našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. končane.

Slavnost v Ledinah

dné 16. septembra.

(Popisal učitelj D. Benedik).

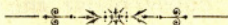
Na večer 15. septembra zažigali so se po vsih hribih Ledinskega šolskega okoliša kresovi.

Dné 16. septembra okoli 10. ure predpoludne zbrala se je vsa šolska mladina v šoli, od koder je odšla paroma s spremstvom godbe v cerkev, kjer je bilo veliko duhovno opravilo z zahvalno pesnijo. Častiti gospod župnik Anton Žgur je v daljšem in zanimivem govoru razkladal poslušalcem življenje presvetlega cesarja, ter orisaval Njegovo veliko dobrotljivost. Med opravilom v cerkvi in potem čez dan streljalo se je s topiči, da se je na daleč okoli razlegal odmev, oznanjajoč našo slavnost.

Po sv. maši šli so otroci zopet v šolo nazaj. Tukaj zbral se je že krajni šolski svet in mnogo družega občinstva. Učitelj razjasnil in razložil je zbranim v daljšem govoru pomen te slavnosti. Po deklamacijah otrok razdelile so se otrokom knjižice: „Naš cesar“ in „Cesar Fran Josip I.“

Ko se je odpela cesarska pesen, podali so se vsi na četrte ure oddaljeni travnik in tam so se otroci pogostili s pečenim in kuhanim mesom, kruhom in vinom. Po jedi vršile so se razne igre — in pozno popoldne razšli so se otroci vsak na svoj dom.

V stalni spomin te slavnosti uredi se to jesen šolski vrt in obsadi s primernim sadnim drevjem.

Slavnost v Ložu

dné 13. avgusta.

Proti večeru dné 12. avgusta zasajeni bili so po vsem Ložkem mestu zeleni mlaji, hiše olepšane in množica zastav je vihrala po ulicah. Tudi na starem gradu se je dvigala proti nebu velika zastava in kazala prebivalstvu, da se praznuje v Loži velika slavnost.

Zvečer 12. avgusta zaigrala je pred c. kr. okrajno sodnijo domača godba cesarsko himno in igraje se pomikala skozi sijajno razsvetljeno mesto. Na „Tolstem vrhu“ zažgali so velikansk kres, kateri je na daleč razsiral svojo svetlobo. Zjutraj dné 13. avg. zbudi meščane budnica in gromovito pokanje možnarjev. Ob 10. uri dopoldne daroval je častiti gospod župnik slovesno sv. mašo, pri kateri so bili prisotni: c. k. okrajni glavar, c. k. uradniki in drugi zastopniki z mestnim županom. Vrle Ložanke oblekle so se v staro narodno nošo, katera je vse hvale vredna, priprosta, a vendar mična.

Po sv. maši bilo je v slavnostni hiši g. župana predstavljanje pri c. kr. okrajnem glavarji in sicer: c. kr. sodnijskih in davkarskih uradnikov, c. k. notarja, načelnika tukajšnjega cestnega odbora pl. Obereignerja in zastopnikov Ložke, Bloške in Starotrške občine. Tudi so zasadili začetno drevesce za drevored ob okrajni cesti. Ob poludvanajsti uri bil je banket pri gospodu županu. Prvi se vzdigne gospod župan Gregor Lah in v krepkej in čilej besedi poudarja pravičnost in dobrotljivost milega vladarja, se ozira na zgodovino Ložkega mesta in izreka v imenu vseh občanov najglobokejšo in neomahljivo udanost presvetlemu cesarju in Habsburški kroni. Sedaj sledi napitnica za napitnico,

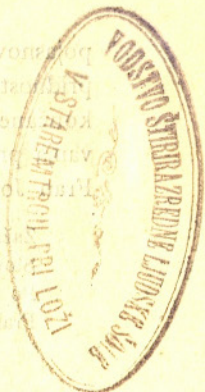
častiti gospod župnik napije cesarjevemu namestniku, c k. okraj-
nemu glavarju gosp. Russu, g. glavar napije pravici in jednako-
pravnosti avstrijskih narodov, gospod c. kr. sodnik hrabrej našej
armadi, gospod pristav Ogorek današnjemu ministerstvu. Po
vsakej napitnici ne manjka „živio“-klicev in domača godba hiti
pospeševati veselost in navdušenje. Z banketom končana je bila
slavnost, katero se bomo z veseljem spominjali. Da se je slav-
nost tako sijajno izvršila gre hvala v prvi vrsti gospodu žu-
panu G. Lahu in njegovim občanom, ki so z naudušenostjo
delali vse priprave.

Slavnost v Planini

dné 4. oktobra.

(Popisal nadučitelj Josip Benedek.)

Nepozabljiv ostane Planinskim občanom dan 4. oktobra. Ta dan se je namreč vršila tudi tù za tukajšnje razmere primerna slavnost v proslavo štiridesetletnega vladanja Našega milostljivega cesarja. Že predvečer so oznanovali velikanski kresovi med lepo ubranim zvonjenjem, splošno razsvitljava in grmenjem topičev daleč okrog, da tudi v tej mirni, tihi dolini prebiva cesarju in domovini vedno zvesto udani rod. Ko nas je drugi dan ob jutranjem svitu izdramilo zopet veselo pritrkovanje in streljanje, pričelo se je živahno gibanje po prijaznem in bogato z zastavami ozaljšanem trgu.

Okolo devete ure se je baš v ta slavni spomin novoustanovljena požarna bramba v svoji lični napravi, šolska mladina z učiteljstvom in zastavo, občinski odbor in mnogo družega ljudstva zbralo pri slavoloku poleg župnijske cerkve v pozdrav in dostojen vsprejem blagorodnega gospoda c. kr. okrajnega glavarja dr. K. Russa. Ob deveti uri bila je slovesna sv. maša z zahvalno pesnijo, pri kojoj se je vršilo splošno darovanje za tudi v slavni spomin štiridesetletnice ustanovljeno hišo ubozih. Po maši šla je šolska mladina in mnogi odličnjaki v znotraj in zunaj z mlaji, venci, zastavami in zelenjem okusno okinčano šolo. Tù so se vrstili govori in petje tako ganljivo, da so se mnogi — celó osiveli možje — solzili. Takoj po vstopu v šolo je podala učenka II. razreda Mici Benedek v imenu šolske mladine blagorodnemu gospodu c. k. okrajnemu glavarju lep šopek v spomin visocega spoštovanja in prisrčne ljubezni do njega in milostljivega cesarja. Šolski voditelj je potem v daljšem govoru

pojasnoval pomen slavnega dné ter mladini priporočal osobito pridnost, ubogljivost in ljubezen do cesarja in domovine. Po končanem govoru je mladina zapela pesen v spomin praznovanja preslavne štiridesetletnice presvetlega vladarja in cesarja Fran Josipa I., glasečo se:

Zažaril je preslavni dan,	Preslavlja se obletnica,
Slovesno naj bo praznovan!	Slavna štiridesetletnica,
Po vsej naj Avstriji doni:	Odkar po Avstriji doni:
Fran Josip, cesar naj živi!	Fran Josip, cesar naj živi!

Še dolga leta Bog ohrani,
Vseh zlegov nam cesarja brani,
Do poznih časov naj doni:
Fran Josip, cesar naj živi!

Ko so potihnilo navdušeni „živio“-klici, je nastopila učenka III. razreda Ivanka Chiautta ogovorivši navzoče goste in učence tako-le:

Velecenjena gospoda! Predragi učenci in učenke!
Tovariši in tovarišice!

Glejte sliko tû cesarja	Štirideset let so nam že oče,
Našga slavnega Vladarja!	Ljubijo nas srčno vroče.

Dan's pred njo smo tû se zbrali	Tud' mi srčno jih ljubimo
Slavni god da b' praznovali.	Vdanost večno obljudimo!

Na to je stopila čestiteljica — belo oblečena — k cesarjevi sliki, pripela v rokah držeči venec, rekši:

Venc v spomin Jim podarimo	Dolga leta Bog ohrani,
Z dna srca, tud' zakličimo:	Vseh nesreč očeta brani!

Živi, živi Bog vladarja
Fran Josipa cesarja!

S petjem cesarske pesni in z „živio“-klici, katere je pred šolo stoječa požarna bramba kaj krepko ponavljala, in z obdarovanjem mladine s knjižico „Cesar Fran Josip I.“ in „Spomenic“ se je končala skromna pa dnevu primerna slavnost v šoli.

Ker je med mašo dež popolnoma ponehal, podali smo se po končani slavnosti v šoli na hrib sv. duha. Tû so se zasadila po kratkem govoru šolskega voditelja pričetna drevesa

v pogozdenje tukajšnjih goličav. Vršile so se potem še razne otroške igre ter se pogostila mladina in drugi navzoči s kruhom, klobasicami, vinom in pivom.

Ob jedni uri bil je v Lavričevi gostilni banket, kjer so se vrstile razne napitnice in pravi prijateljski pogovori.

Ob četrti uri zbrali so se pa v spodnjih s cesarsko podobno, zelenjem in venci okinčanih prostorih omenjene gostilne požarni brambovci in mnogo družega občinstva k prosti zabavi, katera je trajala daleč čez polnoč.

Ta večer je pokazala že tudi naša požarna bramba, da bode, ko se še bolje izvežba, gotovo tudi svoji nalogi kos. Ko se je bila namreč najbolje zabavala, zapel je nepričakovano zunaj na cesti rog „K orožji!“ a takoj je bila polnoštevilno zbrana pred gostilno, kjer je, mesto da bi odšla h kacemu požaru, zapela pri krasni razsvetljavi cesarsko pesen.

Slavnost na Rakeku

dné 25. julija.

(Popisal nadučitelj Ivan Poženel.)

Dné 25. julija 1888 bila je tù v proslavo štiridesetletnice slavnega vladanja Njegovega c. kr. apost. Veličanstva našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. jako lepa slavnost združena s šolsko slavnostjo, sklepom šole in s šolsko veselico.

Napravila se je zato v trajni spomin mladini primerno velika šolska zastava od belega damasta s podobama Matere Božje čistega spočetja in sv. Alojzija. Na modrem traku je napis z zlatimi črkami: „V spomin 40letne vlade Fran Josipa I. 1888.“ Na rudečem pa: „Bog ohrani rod Habsburški.“ Križ na zastavi je pozlačen v ognji. Stane z vsem skup okolo 100 gld. Naredila jo je gospa Ana Hofbauer v Ljubljani.

V omenjeni dan, malo pred 9. uro, podala se je iz šole vsa mladež s svojim učiteljstvom z zavito zastavo k blagoslovljenju. Topiči so pokali, cesarske in narodne zastave so vihrale po vasi — lep dan je bil.

Velečastiti gospod dekan Cérkniški blagoslovil je najprvo zastavo, potem sledilo je zabijanje žeblicev in na to govoril je prečastiti gospod tako ginljivo, da so se marsikateremu solze utrinjale.

Kumica zastavi bila je blagorodna gospa Engelhilda Lavrič, katerej je napredek in blagor šolstva vedno na srci, ona je vsikdar, posebno pa v tacih prilikah zeló radodarna, kajti darovala je za napravo zastave 25 gld., kupila 150 knjižic: „Naš cesar 1848—1888“ v spomin cesarske slavnosti, potem je dala gospodu šolskemu voditelju za nakup šolskega blaga 20 gld. in veselici šolski je poslala še nekaj v denarjih, nekaj „potic“ in vina. Bog ji povrni stotero.

Po blagoslovljeni bila je sv. maša, katero je služil veleč. gospod Franc Kunstelj z asistenco, pri kateri so šolarji peli. Po sv. maši odpeli so še zahvalno in naposled cesarsko pesen.

Potem blagoslovil je gospod dekan pred cerkvijo orodje tukajšnje prostovoljne požarne brambe.

Ognjegasci stali so v paradi za brizgalnico, spredaj pa stotnik g. Ernest Hieng in namestnik njegov g. Janez Modic.

Po blagoslovu stopil je g. dekan na vzvišen prostor, kjer govoril jako dobro o krščanski ljubezni, lepi nalogi in dolžnosti požarnih bramb.

Napotili smo se dalje proti šoli in obstali pri drevoredu, kateri se je spomladi po šolski mladeži zasadil v spomin cesarske slavnosti. Predsednik krajnega šolskega sveta blagorodni gospod Lovro Sebenikar vstopil se je malo višje in jako zanimivo razkladal pomen tega drevoreda ter ga imenoval: „Fran Josipov drevored“, nižji drevored pa „Elizabetin drevored“, kateri bode še le prihodnjo pomlad dovršen. Vsi navzoči zaklicali so „živio!“ in na to zapeli cesarsko himno med pokanjem topičev.

Ko smo dospeli do šole s cesarskimi in slovenskimi zastavami okrašene, podali smo se v sobo II. razreda. Gospoda se vsede in gospod katehet začne izpraševati verouk. Po končanem izpraševanju nastopila je pridna deklica Pavla Planinčeva ter nagovorila prisotne nekako tako-le:

Preljubi moji tovariši in tovarišice! Naš slavni krajni šolski svet sklenil je v trajni spomin 40letne slavne vlade Njega c. kr. Apost. Veličanstva našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. napraviti naši šoli primerno lepo šolsko zastavo. In glejte preljubi mi, že jo imamo, o, kako je ona lepa!

Kakor je ponosen hrabri vojak na svojo vojaško, ravno tako smo tudi i mi ponosni na našo že težko pričakovano šolsko zastavo. Le ozrite se na-njo, kako nas ona živo opominja vseh dolžnosti, katere smo dolžni Bogu, našemu presvetlemu cesarju, našej mili domovini in vsem šolskim prijateljem.

Zakličimo toraj danes na ta preslavni dan najprvo našemu presvetlemu cesarju Fran Josipu I., ko našo obširno monarhijo skoraj že 40 let modro vlada trikratni „živio!“

Zapela se je češarska pesen in nato razdelila je blaga gospa kumica otrokom knjižico „Naš cesar 1848—1888“, spomeniški spis za slovensko mladino.

Potem bil je slavnostni obed na lepo ozaljšanem vrtu gospod Sebenikarjeve restavracije.

Vsa jedila bila so tako okusno in izvrstno napravljena, da moramo blagorodnej gospej Matildi Sebenikarjevej očitno pohvalo in čast izreči. Slava jej!

Med slavnostnim obedom bila je prva napitnica na našega presvetlega cesarja Fran Josipa I., na to se je zapela cesarska pesen in topiči so pokali. Potem na blag. gospo kumico šolske zastave, dalje gospodu c. kr. deželnemu predsedniku, gospodu c. kr. okrajnemu glavarju dr. Russu, gosp. dekanu in navzočima dvema gg. duhovnikoma, gosp. okrajnemu šolskemu nadzorniku in krajnemu šolskemu svētu. Jako laskava napitnica veljala je tukajšnjemu učiteljstvu; potem so sledile še: gg. železniškim uradnikom, gosp. Ant. Svetu, tukajšnjemu podžupanu i. t. d.

Okrajni glavar gospod dr. Karol Russ je brzojavno čestital.

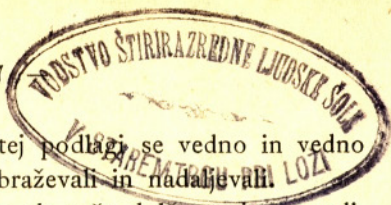
Potem bila je šolska veselica na „Loški“, v gozdeku poleg Cérknice. Tukaj bila je zbrana šolska mladež, ter se z navzočim občinstvom zabavala in se veselila prelepega národnega praznika, prav navdušeno, brez prisiljenosti, po domače.

Gospice Lavričeve, Daneš in Ceme delile so otrokom žemlje, meso, potice, sir, ter jim točile vino in pivo. Gospod Fr. Lavrič je pa med mladino rožice trosil. Otroci so potem nekatere igre igrali, peli in deklamovali.

Deklica Marija Urbas, Grmekova, govori potem tako-le:

Dragi mi součenci in součenke!

Veliko križev in težav prestali smo pretečeno šolsko leto. Ostra in huda zima, bolezní in druge težave so nas nadlegovale. A za dežjem mora solnce biti, za žalostjo pa veselje priti. In tako je tudi z nami. — Naši šolski dobrotniki dobro vedó ceniti šolsko izobraženje in omiko, in ravno zato so nam napravili šolsko veselico, da bi se tudi oni sami z nami vred veselili, ter nas s tem spodbudili k večji pridnosti v prihodnjem šolskem letu. Oni pa, ki zapusté

vsakdanjo šolo, da bodo na tej podlagi se vedno in vedno še dalje veliko marljiveje izobraževali in nadaljevali.

Dragi mi, vi dobro veste, da naša dolžnost je pa tudi, da se našim blagim šolskim dobrotnikom prav srčno zahvalimo, kakor velečastitim rodbinam: Lavričevej, Sebenikarjevi, Planinčevi; preč. gosp. dekanu Franc Kunsteljnu in našemu gosp. katehetu Josip Zalokarju; slavnemu krajnemu šolskemu svētu; gospodu nadučitelju Ivan Poženelu in gospici učiteljici Fani Ceme; gospodu načelniku tukajšnje železniške postaje Fran Zechu, gosp. podžupanu Ant. Svetu, gosp. E. Hiengu in gosp. Avg. Gašparetu in vsem šolskim prijateljem izrecimo trikratno: „Slavo!“

Naposled se gospod Josip Zalokar zahvali vsem zbranim gospem, gospicam in gospodom, dalje gg. učiteljem, pevcem, ter vsim zbranim šolskim prijateljem. „Slava!“

Šolarji z občinstvom vred zapeli so cesarsko pesen in zaklicali trikrat „živio“ in „slavo“ presvetlemu cesarju ter se vrnili veselih src vsak na svoj dom.

Slavnost v Rovtah

dné 4. oktobra.

(Popisal A. K. Sežun.)

Y četrtek zjutraj pred 7. uro zbrala se je vsa šolska mladina — nad 100 otrok — v lepej, z zelenjem, cesarskimi in drugimi podobami okinčanejšolske sobi, in se podala potem paroma, spremljana od svojega učitelja, v farno cerkev.

Ob 7. uri je bila ondi slovesna sv. maša, katero je daroval g. župnik ob enem g. katehet Ant. Korbič. Pri sv. maši peli so sami učenci enoglasno s spremljevanjem orgelj. Po sv. maši odpeli so zahvalnico (Te Deum) in potem cesarsko pesen.

Po cerkvenem opravilu šla je šolska mladina, spremljana od učitelja, č. g. župnika, gospoda župana Josipa Trepala, načelnika krajnega šolskega sveta Tom. Kunca in mnogo drugih občanov nazaj v šolo — kjer je sledilo potem petje in deklamovanje.

Za tem je č. g. župnik govoril primerni slavnostni govor otrokom in navzočim, ter razkladal pomen slavnosti. Po govoru je g. župnik obdaril vsacega šolskega otroka z lepo podobico, g. Tomaž Kunc, načelnik krajnega šolskega sveta, pa je razdelil mladini 100 kosov slavnostne knjižice „Naš cesar“.

Ko se je še enkrat zapela cesarska pesen stojé, in trikrat nazdravilo z „živio“ presvetlemu cesarju, razšla se je mladina veselega srca.

Slavnost v Starem trgu pri Ložu

dné 4. oktobra.

(Popisal učitelj Miha Poklukar).

Dné 20. septembra sklenilo je učiteljsko osebje in krajni šolski svét v Starem trgu pri Ložu praznovati štiridesetletnico vladanja presvetlega cesarja dné 4. oktobra.

Določenega dné zbrala se je šolska mladina in učiteljstvo v šoli. Ob 9. uri zjutraj šli so potem sprevedom v cerkev k sv. maši. Po sv. maši podalo se je vse na šolski vrt, kjer se je zaznamoval spominski čebelni panj s črkama F. J. I. in letnicama 1848—1888. Po tem opravilu vsaditi se dve požlahtnjeni drevesci iz šolskega vrta ob potu proti Nadlesku, dve pa ob cesti proti Ložu. Ko se je vsaditev zvršila, šlo je vse na vrt g. Perušeka, župana v Podcerkvi. Da pa med potjo ni bilo predolgočasno, oživiljal je korak bobnajoči tambor — a na hribu Ulaka pokanje možnarjev.

Na vrtu Perušekovem se je slavnost veselo nadaljevala, če prav se je pričelo nebo oblačiti in je žugal dež s svojo močjo veselico mahoma zaključiti.

Učitelj g. Miha Poklukar je potem, ko se je uredila in pripravila mladina, v daljšem govoru slikal uzovno življenje Njihovega Veličanstva kot dečka, učenca, mladenča, vojaka in človeka, vladarja, in priporočal ga v vestno posnemanje šolski mladeži. Poudarjal je izrečno zasluge presvetlega cesarja za sedanjo šolo, ter spodbujal otroke k vstrajni pridnosti. S tem bodo utrdili sebi srečo, starišem svojim storili čast, cesarju svojemu pa delali največje veselje. Govor sklenil je z željo: „Bog obvari, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!“ na kar je zaorel navdušeni trikratni „živio“ in cesarska pesen.

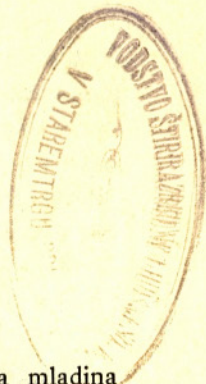
Po petji razdelilo se je dečkom in deklicam kruh, pečenka in vino. Ko se je to použilo, vrstile so se razne otroške igre, primerne deklamacije, petje i. t. d. Ko so se razdelili še kolački in potice, katere so blagodušno spekle in darovale mnoge Starotržke gospé, ter podelile knjižice „Cesar Fran Josip I.“ pridnim učencem, odpustiti se je morala mladina radi nastalega dežja domov.

Slavnost pri Sv. Vidu

dné 28. julija.

(Popisal učitelj H. Likar.)

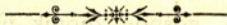

Pri Sv. Vidu na Blokah praznovala je šolska mladina štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. dné 28. julija, ob priliki sklepa šolskega leta 1887/88.

Ob $\frac{3}{4}$ zbrala se je šolska mladina, dvesto na številu, v šolski sobi, ter odkorakala paroma v cerkev. Ob 8. uri daroval je preč. gospod župnik Ivan Čibašek sv. mašo, pri katerej se je pela med drugimi tudi cesarska pesen. Koncem maše bila je zahvalna pesen. Po sv. maši zbrala se je zopet mladina v lepo okrašenej šolskej sobi. Okinčana bila je zlasti podoba našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. Slavnosti udeležil se je ves krajni šolski svét in ljudstva toliko, da je bila šolska soba natlačeno polna.

Domači učitelj gospod Henrik Likar razložil je otrokom pomen slavnosti, ter unemal otroke k ljubezni in udanosti do našega presvetlega cesarja, ter svoj govor končal s trikratno „Slavo“ našemu blagemu vladarju.

Učenci zapeli so cesarsko in potem več drugih šolski mladini primernih pesni, ter deklamovali pesni domorodne vsebine. Na to razdelilo se je med učence sto knjižic „Naš cesar“ v spomin imenitnega praznika, katerega smo letos obhajali. Učenec Fran Pirman zahvalil se je nazadnje udom krajnega šolskega svéta za lepe spominke, ter vsemu ljudstvu, da se je te slavnosti udeležilo.

Slavnost na Uncu

dné 26. julija.

(Popisal nadučitelj P. Repič).

Krajni šolski svèt z občinskim svètom na Uncu sklenil je praznovati ta veseli dogodek na dvojen način in sicer, da se napravi prvič šolska slavnost, ter s tem budi in krepí domorodne čute v srcih mladine in drugič z napravo dveh prekoristnih reči, — kakor sta to občinski vodnjak in nove orglje. — Za šolsko slavnost določil se je 26. julij. Na predvečer tega dné zanetili so šolski otroci velikanski kres, ter ondi zapeli cesarsko pesen in druge domorodne pesni.

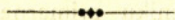
Drugi dan odšli so otroci s šolsko zastavo v cerkev, kjer se je bil zbral krajni šolski svèt in mnogo družega ljudstva. Po slovesni sveti maši zapojó šolski otroci navdušeno cesarsko pesen. Na to podadó se nazaj v šolo, v z zimzelenjem in smrečjem lepo ozaljšani I. razred. Učenke spletle so okoli cesarjeve podobe krasen venec. Po razložitvi pomena te slavnosti, odpetji cesarske in drugih pesni, deklamovanji nekaterih patrijotičnih pesni in po konečni razdelitvi knjižice „Naš cesar,“ odšli so otroci vsak na svoj dom.

Popoludne ob 1. uri pa se zopet zberó v šoli, odkoder so korakali s šolsko zastavo na čelu, vesele pesni prepevaje, proti Škocijanu, kjer se je šolska veselica imela vršiti. Škocijan je oddaljen od Unca tričetrt ure. Cel kraj je divje-romantičen in gotovo jeden najbolj znamenitih krajev Notranjske. — Tu zbralo se je že mnogo odličnega občinstva iz Cérknice, Planine in Unca. — Ko so se otroci odpočili, stopi med nje predsednik krajnega šolskega svéta, gospod župnik Fr. Klemenec, ter jih z navdušenimi besedami opominja očetovsko skrb preblazega

vladarja povračati z ljubeznijo in udanostjo. Spominja se v svojem govoru osobito onih, sedaj že davno minolih tužnih časov, ko je v naši deželi še vladala kruta pest neukroteneга in neusmiljenega graščaka, ter spomnil jih je tudi, kako pogostoma so predniki za časa navala divjih sovražnikov — Turkov — pribežali v Škocijan, ter v tej divjini našli varno zavetje. Kako vse se je to predrugačilo, ko je zasijala tudi na Kranjskem obnebu svetla Habsburška zvezda. Ko je govornik končal, zaorili so stoteri „živio“-klici in navduševalni glasovi cesarske pesni odmevali so iznad groznega Škocijanskega žrela. — Pogoščenju otrok sledilo je petje, deklamovanje, otroške igre in solnce je že davno zatonilo, ko smo se ločili od ljubega kraja.

Trajen spomin na štiridesetletnico postavila pa si bode Unška občina z napravo občinskega vodnjaka, kateri se je začel letos kopati po inicijativi priljubljenega, za občinski blagor z dejanjem vnetega okrajnega glavarja g. dr. K. Russa, njegovemu neumornemu prizadevanju se je tudi zahvaliti za izdatno podporo 700 gl., kateri znesek je ministerstvo v to svrhu blagovolilo podeliti. Vodnjak bode do 30 m globok, ter bode stal 2000 do 3000 gld. — Upati je, da bode dobila Unška občina kmalu dobre pitne vode, ter se bode lahko ponašala z vodnjakom, kakoršnega bode imela le malokatera občina.

Župnijska cerkev pa bode v spomin na ta dogodek dobila nove orglje, katere že izdelujeta brata Zupan v Kropi. Stale bodo nad 1200 gld.

Slavnost v Žireh

dné 4. oktobra.

(Popisal nadučitelj Leopold Božič.)

Dné 4. oktobra zbrala se je šolska mladina v okinčanej šolski sobi. Raz šolske hiše vihrali ste cesarska in narodna zastava.

Ob 9. uri podala se je šolska mladina z učitelji v lepem redu s šolsko zastavo med pritrkovanjem zvonov in pokanjem topičev iz šole v cerkev. Poleg šolske mladine bili so pri sv. maši krajni šolski svet, nekateri občinski odborniki in veliko družega ljudstva. Po končanem cerkvenem opravilu in petji cesarke in zahvalne pesni je bil odhod v sprevedu v šolo, kjer se je zbral krajni šolski svet in mnogo starišev šolskih otrôk.

Najprvo je imel šolski voditelj slavnosten govor, v katerem je pojasnjeval pomen slavnosti in unemal mladino k udanosti, ljubezni in zvestobi do presvetlega vladarja. Po končanem govoru zaklicali so vsi zbrani: „Slava!“ presvetlemu cesarju in zapeli cesarsko pesen. Na to so učenci in učenke deklamovali razne pesni temu prazniku primerne. Naposled se je med šolsko mladino razdelilo mnogo knjižic: „Naš cesar“.

Potem podala se je šolska mladina paroma, spremljevana od krajnega šolskega sveta in množice ljudi, na prostor, kjer so otroci zasadili prvotni dve sadni drevesci izmed 40 drevesec, katera imajo trajno pričati o tej svečanosti; 38 drevesec se bode zasadilo pozneje ob ugodnem času. — Tudi pri zasaditvi dreves imel je voditelj šole kratek, primeren govor, na kar je mladina še zaklicala trikratni „Slava“ in „Živio“!

Na to so bili otroci pogoščeni z juho, mesom, kruhom in vinom. — Ko so se bili otroci pogostili, igrali so še katere otroške igre in peli pesni. Potem so bili otroci odpuščeni domú.

Mladina in sploh vsi, ki so se te slavnosti udeležili, se bodo vedno z veseljem spominjali dné, na katerega so slavili štiridesetletno vladanje Njih Veličanstva presvetlega cesarja Fran Josipa I.!

KAZALO.

	Stran
Slavnost v Logatcu	2
Slavnost v Begunjah	54
Slavnost na Blokah	56
Slavnost v Cérknici	62
Slavnost v Črnem vrhu	65
Slavnost v Godoviču	66
Slavnost v Hotederšici	67
Slavnost v Idriji	68
Slavnost v Ledinah	78
Slavnost v Ložu	79
Slavnost v Planini	81
Slavnost na Rakeku	84
Slavnost v Rovtah	88
Slavnost v Starem trgu pri Ložu	89
Slavnost pri sv. Vidu	91
Slavnost na Uncu	92
Slavnost v Žireh	94

